

тел. (84362) 2-31-33, 2-31-44, факс (84362) 2-31-74, e-mail: saba@tatar.ru, www.saby.tatarstan.ru

№ 94 от 03.11.2021

№ ____ от _____

КАРАР

“Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермә авыл жирлеге” муниципаль берәмлекенең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен раслау турында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 32 статьясы, “Россия Федерациисендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 4 өлеше, “Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында” 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 5 өлеше нигезендә, авыл жирлекләренең жирле үзидарә органнары вәкаләтләренең муниципаль районнарның жирле әһәмияттәге мәсьәләләре булуын һәм авыл жирлекләре территорияләрендә муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан хәл ителүен исәпкә алыш, һәм үткәрелгән гавами тыңдаулар йомгаклары буенча, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советы КАРАР БИРДЕ:

1. “Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермә авыл жирлеге” муниципаль берәмлекенең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен расларга (кушымта итеп бирелә).

2. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының “Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иске Икшермә авыл жирлеге” муниципаль берәмлекенең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен раслау турында” 2017 елның 13 июнендәге 144 номерлы каарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге каарны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә Татарстан Республикасының Хокукый мәгълүматлар турындагы <http://pravo.tatarstan.ru> рәсми порталында һәм Саба муниципаль районының <http://saby.tatarstan.ru> рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

Саба муниципаль
районы Башлыгы

Р.Н. Минниханов

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

**"ИСКЕ ИКШЕРМӘ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ"
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ
ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗЕЛЕШ
КАГЫЙДӘЛӘРЕ**

1 Том

**ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗЕЛЕШ КАГЫЙДӘЛӘРЕН
КУЛЛАНУ ҺӘМ АҢА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ ТӘРТИБЕ**

2021 ел

ЖИРДЭН ФАЙДАЛАНУ ҢӘМ ТӨЗЕЛЕШ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ДОКУМЕНТЛАРЫ СОСТАВЫ

"Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенен жирдән файдалану ңәм төзелеш кагыйдәләре документлары составына түбәндәгеләр керә:

1. Составтагы текст өлеше:

Кереш.

- 1 Том. Жирдән файдалану ңәм төзелеш кагыйдәләрен куллану ңәм аңа үзгәрешләр керту тәртибе;

- 2 Том. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары. Шәһәр төзелеше регламентлары.

2. Составтагы график өлеш:

-Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар,

-Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар.

3. Кушымта:

- Территориаль зоналар чикләре турындагы белешмәләр.

ЭЧТЭЛЕК

КЕРЕШ	5
I ОЛЕШ ЖИРДЭН ФАЙДАЛАНУ ҺЭМ ТӨЗЕЛЕШ КАГЫЙДЭЛЭРЕН КУЛЛАНУ ТЭРТИБЕ, ЖИРДЭН ФАЙДАЛАНУ ҺЭМ ТӨЗЕЛЕШ КАГЫЙДЭЛЭРЕН ҮЗГЭРЕШЛЭР КЕРТУ ТЭРТИБЕ	6
I БҮЛЕК. Гомуми нигезлэмэлэр	6
1 статья. Жирдэн файдалану һэм төзелеш алып бару кагыйдэлэрэндэ кулланыла торган төп төшөнчэлэр.....	6
2 статья. Жирдэн файдалану һэм төзелеш кагыйдэлэрэн керту нигезлэре, билгелүү һэм составы	8
3 статья. Жирдэн файдалану һэм төзелеш турында мэгълүматныц ачыклыгы һэм һэркем файдалана алырлык булуу.....	9
4 статья. Жирдэн файдалану һэм төзелеш кагыйдэлэренең үз коченэ керүе	10
5 статья. Жирдэн файдалану һэм төзелеш кагыйдэлэрэн бозган очен жаваплылык	10
II БҮЛЕК. Жирле үзидарэ органинары тарафыннан жирдэн файдалануны һэм төзелешине жайга салу турында нигезлэмэлэр	10
6 статья. Жирле үзидарэ органинары вэкалэтлэр	10
7 статья. Жирдэн файдалану һэм төзелеш кагыйдэлэрэе проектын эзерлэү комиссиясе	11
8 статья. Элек барлыкка килгэн хокукларга кагылышлы гомуми нигезлэмэлэр.....	11
9 статья. Территориаль зоналар	12
10 статья. Шаһэр төзелеше регламентлары һэм аларны куллану	13
III БҮЛЕК. Физик һэм юридик затлар тарафыннан жир кишэрлеклэрэннэн һэм капитал төзелеш объектларыннан рөхсэл итэлгэн файдалану төрлэрен үзгэртү турында нигезлэмэлэр	14
11 статья. Жир кишэрлеклэрэннэн һэм капитал төзелеш объектларыннан рөхсэл итэлгэн файдалану төрлэрен үзгэртү тэргибэ	14
12 статья. Жир кишэрлэгэн яисэ капитал төзелеш объектын файдалануныц шартлыча рөхсэл итэлгэн төрнэ рөхсэл бирү тэргибэ	15
13 статья. Рөхсэл итэлгэн төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкциялэунец чик параметрларыннан кире тайпылууга рөхсэл бирү тэргибэ	16
IV БҮЛЕК. Жирле үзидарэ органинары тарафыннан территорияне планлаштыру документларын эзерлэү турында нигезлэмэлэр	18
14 статья. Территорияне планлаштыру документларына гомуми талэплэр	18
15 статья. Территорияне планлаштыру документлары төрлэр	19
V БҮЛЕК. Жирдэн файдалану һэм төзелеш мэсьэлэлэрэе буенча ижтимагий фикер алышулар яисэ гавами тыңлаулар уздыру турында нигезлэмэлэр	20
16 статья. Жирдэн файдалану һэм төзелеш мэсьэлэлэрэе буенча ижтимагий фикер алышулар яисэ гавами тыңлаулар оештыру һэм уздыру буенча гомуми нигезлэмэлэр	20
17 статья. Жирдэн файдалану һэм төзелеш кагыйдэлэрэе проекты, жирдэн файдалану һэм төзелеш кагыйдэлэрен үзгэрешлэр керту проектлары буенча ижтимагий фикер алышулар яисэ гавами тыңлаулар уздыру үзенчэлеклэр	21
18 статья. Жир кишэрлэгэн яисэ капитал төзелеш объектын файдалануныц шартлы рөхсэл итэлгэн төрнэ рөхсэл бирү турында каар проекти буенча ижтимагий фикер алышулар яисэ гавами тыңлаулар	21
19 статья. Рөхсэл итэлгэн төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкциялэунец чик параметрларыннан тайпылууга рөхсэл бирү мэсьэлэс буенча жэмэгтэй фикер алышулары яисэ гавами тыңлаулар	22
VI БҮЛЕК. Жирдэн файдалану һэм төзелеш алып бару кагыйдэлэрэн үзгэрешлэр керту турында нигезлэмэлэр	23
20 статья. Жирдэн файдалану һэм төзелеш кагыйдэлэрен үзгэрешлэр керту тэргибэ	23
VII БҮЛЕК. Жирдэн файдалануныц һэм төзелешнен башка мэсьэлэлэрэн жайга салу турында нигезлэмэлэр	26
21 статья. Территориаль зоналар чиклэрэе турында мэгълүматны күчмөсөз мөлкэтиен бердэм дэүлэл реестрина керту	26

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре (алга таба - Кагыйдә) - «Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды» дәүләт бюджет учреждениесе тарафыннан 2004 елның 29 декабрендәге 190-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, 2001 елның 25 октябрендәге 136-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Жир кодексы, 2006 елның 4 декабрендәге 200-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Урман кодексы; 2006 елның 03 июнендәге 74-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Су кодексы, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Шәһәр төзелеше эшчәнлеген мәгълүмати тәэмин итү турында» 2006 елның 09 июнендәге 363 номерлы карары, 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» Татарстан Республикасы Законы нигезендә эшләнгән шәһәр төзелешен зоналаштыру документы.

Кагыйдәләр әзерләгәндә шулай ук Саба муниципаль районының һәм «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенең норматив хокукий актлары нигезләмәләре, муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый һәм шәһәр төзелеше үсешенең тәп юнәлешләрен билгеләүче башка документлар исәпкә алына.

Әлеге Кагыйдәләр территориаль зоналарны, шәһәр төзелеше регламентларын, әлеге Кагыйдәләрне куллану тәртибен һәм аларга жирле үзидарә органнарының гамәлдәге законнар, муниципаль хокукий актлары нигезендә үзгәрешләр керту тәртибен билгели, муниципаль берәмлек территориясен тотрыклы үстерү, эйләнә-тирә мохитне саклау, физик һәм юридик затларның, шул исәптән жир кишәрлекләренең һәм капитал төзелеш объектларының хокук ияләренең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин итү өчен шартлар тудыру, шулай ук инвестицияләр жәлеп итү өчен шартлар тудыру максатыннан, «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территорииясен рациональ файдалану шартларын тудыра, шул исәптән жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән иң нәтижәле төрләрен сайлау мөмкинлеге бирү юлы белән.

I ӨЛЕШ ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҢӘМ ТӨЗЕЛЕШ КАГЫЙДӘЛӘРЕН КУЛЛАНАУ ТӘРТИБЕ, ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҢӘМ ТӨЗЕЛЕШ КАГЫЙДӘЛӘРЕНӘ ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТУ ТӘРТИБЕ

I БҮЛЕК. Гомуми нигезләмәләр

1 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләрендә кулланыла торган төп төшенчәләр

Элеге Кагыйдәләрдә түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

Жир кишәрлекеннән яисә капиталь төзелеш объектыннан рөхсәт ителгән файдалану төре - жир кишәрлекен яисә капиталъ төзелеш объектын файдалануның мөмкин булган ысулы. Жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп, шартлы рөхсәт ителгән, ярдәмче төрләрен үз эченә ала һәм вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан расланган жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторы нигезендә билгеләнә;

Жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре - жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре, алар белән бергә башкарьла торган рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы рөхсәт ителгән төрләренә карата өстәмә буларак кына рөхсәт ителә. Жир кишәрлекеннән рөхсәт ителгән файдалануның төп яисә шартлы рөхсәт ителгән төре урынына файдалануның ярдәмче төрен куллану рөхсәт ителми. Рөхсәт ителгән файдалануның барлык төрләре аларны шәһәр төзелеше регламентлары составында санап чыгу нәтиҗәсендә яисә жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторында рөхсәт ителгән файдалануның төп яисә шартлы рөхсәт ителгән төрен тасвирлаганда мөмкин була;

Шәһәр төзелешен зоналаштыру - территориаль зоналарны билгеләү һәм шәһәр төзелеше регламентларын билгеләү максатларында муниципаль берәмлекләр территорияләрен зоналаштыру;

Шәһәр төзелеше регламенты - жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалануның тиешле территориаль зона чикләре чикләрендә билгеләнә торган төрләре, шулай ук жир кишәрлекләре өслегендә дә нәрсә булуы һәм аларны төзү процессында һәм капиталъ төзелеш объектларын эксплуатацияләүдә, жир кишәрлекләренең иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш объектларының иң чик параметрлары, жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларынан файдалануны чикләү, шулай ук чикләрендә территорияне комплекслы үстерү эшчәнлеген гамәлгә аширу каралган территорияләргә карата кулланыла торган чикләүләр, территориянең тиешле коммуналь, транспорт инфраструктурасы объектлары белән тәэмин ителешенең мөмкин булган минималь күрсәткечләре һәм күрсәтелгән объектлар өчен территориаль уңайлыкның максималь күрсәткечләре;

Капиталь төзелеш объектларын капиталъ ремонтлау (линия объектларыннан тыш) - капиталъ төзелеш объектларының яисә мондый конструкцияләрнең элементларының төзелеш конструкцияләрен алмаштыру һәм (яисә) торғызу, төзелеш алыш баручы төзелеш корылмаларыннан тыш, капиталъ төзелеш объектларын яисә аларның элементларын инженер-техник тәэмин итү системаларын һәм системаларын алмаштыру һәм (яисә) торғызу, шулай ук төзелеш корылмаларының аерым элементларын шундый ук яисә мондый конструкцияләрнең күрсәткечләрен югарыда күрсәтелгән элементларның элементларына һәм (яисә) торғызына алмаштыру;

Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектын әзерләү комиссиясе - Россия Федерациясе законнары, муниципаль хокукый акт нигезендә төзелә торган даими эшләүче коллегиаль орган, Кагыйдәләр әзерләүне оештыру, аларга үзгәрешләр кертү, гавами

тыңлаулар уздыруны әзерләү һәм Кагыйдәләрне әзерләү комиссиясе турындағы нигезләмә нигезендә башка мәсьәләләрне хәл итү максатларында;

Линияле объектлар - электр тапшыру линияләре, элемтә линияләре (шул исәптән линия-кабель корылмалары), торбауткәргечләр, автомобиль юллары, тимер юл линияләре һәм башка шундый корылмалар;

Төзелешнен максималь проценты - жир кишәрлекенең бөтен мәйданына карата төзелеш алып барылырга мөмкин булган жир биләмәсенең суммар мәйданы нисбәте (%).

Бинаның, корылманың, корылмаларның жир кишәрлеге чигеннән минималь чигенеше - жир кишәрлекенең чиге һәм бина, төзелеш яки корылма арасындағы ераклык;

Капиталь булмаган төзелеш, корылма-жиргә ның урнашмаган һәм конструктив характеристикалары аларны күчереп йөртергә һәм (яисә) демонтаж үткәрергә һәм алга таба, төзелешләрнен, корылмаларның (шул исәптән киоскларның, лапасларның һәм башка шундый корылмаларның) төп характеристикаларын үзгәртмичә һәм бик зыян китермичә жыярга мөмкинлек бирә торган капиталь булмаган корылма, төзелеш.

Капиталь төзелеш объектлары- капиталь булмаган төзелештән, корылмаларыннан, һәм жир кишәрлекен яхшыртуның аерылғысыз булуыннан (алмаштыру, каплау һәм башкалар)кала, төзелеше тәмамланмаган биналар, төзелешләр, корылмалар.

Жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән төп төрләре – эшчәнлекнең әлеге төрләрен һәм объектларын тиешле территориаль зоналарга карата шәһәр төзелеше регламентлары составында күчерү нәтижәсендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән төрләре.

Индивидуаль торак төзелеше объекты - жир өсте катлары саны өч метрдан , биеклеге егерме метрдан артмagan ,гражданнар тарафыннан мондый бинада яшәүгә бәйле көнкүреш һәм башка ихтыяжларны канәтгәтләндерү өчен билгеләнгән бүлмәләрдән һәм ярдәмче файдаланудагы бүлмәләрдән торган, һәм мәстәкыйль күчемсез милек объектларына бүлү өчен билгеләнмәгән аерым бина.

Жир кишәрлекләре, капиталь төзелеш объектлары хокукуна ия булучылар-милекчеләр, жирдән файдаланучылар, жир хужалары һәм жир кишәрлекләрен , капиталь төзелеш объектларын арендалаучылар, аларның вәкаләтле затлары.

Жир участокларының иң чик (минималь һәм (яисә) максималь құләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнен ,капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары – жир кишәрлекләренең иң чик (минималь һәм (яисә) максималь құләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы; биналарны, корылмаларны, корылмаларны мөмкин кадәр урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлекләре чикләреннән минималь чигенешләр; биналарның, төзелешләрнен, корылмаларның иң чик миқъдары яисә иң чик биеклеге; тиешле территориаль зоналарга карата шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә билгеләнә торган жир кишәрлеге чикләрендә төзүнең максималь процenty.

Гавами сервитут-Россия Федерациясе законында яисә башка норматив хокукий актында, Россия Федерациясе субъектының норматив хокукий актында, жир кишәрлекләрен тартып алмыйча, жирле үзидарә органының норматив хокукий актында билгеләнгән жир кишәрлекеннән чикләнгән файдалану

Гавами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар – законнарда билгеләнгән очракларда жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукий актлар проектлары турында фикер алышууда катнашу өчен муниципаль берәмлек халкының (җәмәгатьчелекнен) хокукларын гамәлгә ашыру формасы.

Капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүгә,рөхсәт ителгән төзелешнен иң чик параметрларыннан читкә тайпылууга рөхсәт –Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 40 статьясы таләпләре нигезендә бирелә торган, жир кишәрлекенә ия булучыга төзелеш , капиталь объектларын реконструкция алып барырга , шулай ук аларны рөхсәт ителгән төзелешнен чикле параметрларыннан читкә тайпылып, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләү өчен, тиешле территориаль зонада шәһәр төзелеше регламенты кысаларында, капиталь ремонтка хокук бирә торган документ.

Жир кишәрлекеннән яки капиталь төзелеш объектыннан шартлы рәвештә рөхсәт
—Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 39 статьясы таләпләре нигезендә жир кишәрлекләренә хокук ияләренә жир кишәрлекеннән, әлеге Кагыйдәләр белән шартлы рәвештә рөхсәт ителгән капиталь төзелеш объектыннан файдалану төрен сайлау хокукин бирә торган документ.

Капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләү (линия объектларыннан тыш)

- капиталь төзелеш объекты параметрларын, аның өлешиләрен (биеклекләрне, катлар санын, мәйданын, күләмен), шул исәптән капиталь төзелеш объектын төзү, үзгәртеп кору, киңәйтү, шулай ук капиталь төзелеш объектының төзелеш корылмаларын алмаштыру һәм (яисә) торғызу, мондый конструкцияләрнең аерым элементларын күрсәтелгән элементларның шундый ук яисә башка яхшырта торган күрсәткечләренә алмаштырудан тыш;

Төзелеш - биналар, корылмалар төзү (шул исәптән жимерелә торган капиталь төзелеш объектлары урынында)

Территориаль зоналар - жирләрдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрендә чикләр билгеләнгән һәм шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнгән зоналар.

Гомуми файдаланудагы территорияләр - аерым затлар даирәсе тоткарлыксız файдаланыла торган территориияләр (шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосалары, скверлар, бульварлар);

Жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре – эшчәнлекнәң әлеге төрләрен һәм объектларны шәһәр төзелеше регламентлары составында Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 39 статьясында билгеләнгән тәртиптә рөхсәт алу шарты белән тиешле территориаль зоналарга күчерү нәтижәсендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре.

2 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен кертү нигезләре, билгеләү һәм составы

1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районнының «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре Саба муниципаль района жирле үзидарә органының норматив хокукий акты статусына ия. Әлеге Кагыйдәләр Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлекендә (алга таба - муниципаль берәмлек, жирлек) жирдән файдалануны һәм төзелешне жайга салу системасын көртәләр.

2. Әлеге Кагыйдәләр түбәндәгә максатларда эшләнә:

- 1) муниципаль берәмлек территориясен тотрыкли үстерү, эйләнә-тире мохитне һәм мәдәни мирас объектларын саклап калу өчен шартлар тудыру;
- 2) муниципаль берәмлек территориясен планлаштыру өчен шартлар тудыру;
- 3) физик һәм юридик затларның, шул исәптән жир кишәрлекләре һәм капиталь төзелеш объектларының хокук ияләренең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин итү;
- 4) инвестицияләр жәлеп иту өчен шартлар тудыру, шул исәптән жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән иң нәтиҗәләре төрләрен сайлау мөмкинлеге бирү юлы белән.

3. Әлеге Кагыйдәләр түбәндәгеләр белән беррәттән кулланыла:

техник регламентлар (алар билгеләнгән тәртиптә үз көченә кергэнче - Федераль законга «Техник жайга салу турында» 2002 елның 27 декабрендәге 184-ФЗ номерлы Федераль законга һәм Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына каршы килми торган өлешиндә норматив техник документлар белән);

Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары;

шәһәр төзелешен проектлау нормативлары белән;

«Татарстан Республикасы Саба муниципаль районнының Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенең һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районнының жирдән

файдалануны һәм төзелешне җайга салу мәсьәләләре буенча норматив хокукий актлары белән.

4. Әлеге Кагыйдәләр составына түбәндәге документлар керә:

Текст өлеши:

Кереш;

- 1 Том. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен қуллану һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибе;

-2 Том. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары. Шәһәр төзелеше регламентлары.

График өлеши:

-Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар;

-Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның маxус шартлары булган зоналар.

Күшымта:

- Территориаль зоналар чикләре турындағы белешмәләр.

5. Әлеге Кагыйдәләр Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территорииясендә шәһәр төзелешен җайга салучы һәм тикшереп торучы вазыйфаи затлар тарафыннан дәүләт хакимиите органнары, жирле үзидарә органнары, физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар тарафыннан үтәү өчен мәжбүри.

З статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш турында мәгълүматның ачыклығы һәм һәркем файдалана алырлык булуы

1. Әлеге Кагыйдәләр, составына керүче барлык картографик һәм башка документларны да кертеп, барлык физик һәм юридик затлар, шулай ук вазыйфаи затлар, дәүләт хакимиите органнары һәм жирле үзидарә органнары өчен ачык булып

2. Саба муниципаль районының жирле үзидарә органнары әлеге Кагыйдәләр белән танышу мөмкинлеген тәэмин итәләр:

- жирле үзидарә органнарының норматив хокукий актларын рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү), башка рәсми мәгълүмат өчен билгеләнгән тәртиптә әлеге Кагыйдәләрне бастырып чыгару (халыкка житкерү), һәм муниципаль берәмлекнен «Интернет» челтәрендәгә рәсми сайтында урнаштыру;

- территориаль планлаштыруның Федераль дәүләт мәгълүмат системасында Кагыйдәләр урнаштыру;

- муниципаль берәмлек территорииясендә жирдән файдалануны һәм төзелешне җайга салу мәсьәләләрендә катнашучы органнарда һәм оешмаларда әлеге Кагыйдәләр белән тулы комплектта танышу мөмкинлеге тудыру;

- физик һәм юридик затларга әлеге Кагыйдәләрдән өзөмтәләр, шулай ук картографик материалларның кирәклө күчермәләрен һәм жирдән файдалану һәм төзелеш шартларын характеристлаучы аларның фрагментларын аерым жир кишәрлекләренә һәм планировка структурасы элементларына карата бирү. Әлеге материаллар югарыда күрсәтелгән затларга язма гарызnamә буенча бирелә. Күрсәтелгән хезмәтләрнең бәясе Россия Федерациисе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

4 статья. Жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренең үз көченә керүе

Әлеге Кагыйдәләр жирле үзидарә органнарының норматив хокукий актларын рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен билгеләнгән тәртиптә рәсми басылып чыккан (халыкка житкерелгән) мизгелдән үз көченә керә.

Кагыйдәләр зур юридик көчкә ия булган хокукий актларга каршы килми торган өлештә эшли.

5 статья. Жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен бозган өчен жаваплылык

Әлеге Кагыйдәләрне бозган өчен физик һәм юридик затлар, шулай ук вазыйфаи затлар Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары нигезендә жаваплы булалар.

II БҮЛЕК. Жирле үзидарә органнары тарафыннан жирдэн файдалануны һәм төзелешне жайга салу турында нигезләмәләр

6 статья. Жирле үзидарә органнары вәкаләтләре

1. Жирдэн файдалану һәм төзелеш өлкәсендә жирле үзидарә органнарының вәкаләтләре «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке уставы, Саба муниципаль районы Уставы нигезендә билгеләнә.

2. «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке (алга таба - жирлек Советы) жирле үзидарәсенең жирдэн файдалану һәм төзелеш өлкәсендәге вәкаләтле органы вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- жирлекнең шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын раслау.

3. «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлекенең (алга таба - жирлекнең башкарма комитеты) жирдэн файдалану һәм төзелеш өлкәсендә жирле үзидарә башкарма органы вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- территорияне планлаштыру документларын әзерләүне тәэмим итү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда караплардан тыш);

- жирлекнең шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын әзерләүне тәэмим итү.

4. Саба муниципаль районының (алга таба - муниципаль район Советы) жирле үзидарә вәкиллекле органы вәкаләтләренә жирдэн файдалану һәм төзелеш өлкәсендә түбәндәгеләр керә:

-авыл жирлекеннән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен раслау, шул исәптән жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр (өстәмәләр);

- муниципаль районның шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын раслау.

5. Саба муниципаль районның (алга таба - муниципаль районның Башкарма комитеты) жирдэн файдалану һәм төзелеш өлкәсендәге жирле үзидарә башкарма органы вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- төзелешкә рөхсәт бирү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында һәм башка федераль законнарда караплардан тыш);

- муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан жир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын, бакча йортларын төзүне, реконструкцияләүне гамәлгә ашырганда хәбәрнамәләр (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында һәм башка федераль законнарда караплардан тыш) жибәрү;

- территорияне планлаштыру документларын раслау (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында һәм башка федераль законнарда карапларда);

- муниципаль район территориясендә гамәлгә ашырыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмүн итүнең мәгълүмат системасын алыш бару;

- муниципаль ихтияжлар өчен муниципаль район чикләрендә жир кишәрлекләрен резервлау һәм алу;

- үз белдеген белән төзелгән корылманы сүтү яисә аны үз белдеген белән сүтү яки билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карап кабул итү, граждан законнарында каралган очракларда, үз белдеген белән корылманы сүтү яки аны Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда билгеләнгән таләпләргә туры китерү.

- жирлек чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру.

Әлеге Кагыйдәләр нигезендә муниципаль район Башкарма комитеты вәкаләтләренә шулай ук түбәндәгеләр керә:

- жир кишәрлекеннән яисә капиталъ төзелеш объектыннан файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төренә рөхсәтләр бирү;

- рөхсәт ителгән төзелеш, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүнен ин чик параметрларыннан тайпилуга рөхсәт бирү.

7 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектын әзерләү комиссиясе

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектын әзерләү комиссиясе (алга таба - Комиссия) Кагыйдәләр проектын әзерләүне оештыру, Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү, кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максаты белән муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты житәкчесе карапы нигезендә төзә.

2. Комиссия үз эшчәнлеген әлеге Кагыйдәләр, Комиссия турындагы нигезләмә, жирле үзидарә органнарының башка норматив хокукий актлары нигезендә гамәлгә ашыра.

3. Комиссия вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- әлеге Кагыйдәләрне әзерләүне оештыру;

- Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү мәсьәләләре буенча гражданнарының һәм юридик затларның тәкъдимнәрен карау;

- Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү проекты буенча иҗтимагый фикер алышуларны һәм ачык тыңлауларны оештыру һәм үткәрү, жир кишәрлекеннән яки капиталъ төзелеш объектыннан шартлы рөхсәт бирү мәсьәләләре буенча, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүгә, рөхсәт ителгән төзелешнен чикле параметрларыннан читкә тайпилуга рөхсәт бирү мәсьәләләре;

- иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар нәтиҗәләре турында бәяләмәләр әзерләү, тәкъдимнәр әзерләү һәм аларны Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә жирлек Башкарма комитеты житәкчесенә жибәру;

- Комиссия турында нигезләмә белән ача йөкләнгән башка вәкаләтләр.

4. Комиссия караплары беркетмәгә имза салынган мизгелдән үз көченә керә һәм тиешле гамәлләрне гамәлгә ашыру өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан тәкъдимнәр була.

5. Комиссия эше турында мәгълүмат барлык кызыксынучы затлар өчен ачык була.

8 статья. Элек барлыкка килгән хокукларга кагылышлы гомуми нигезләмәләр

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча жирле үзидарә органнарының әлеге Кагыйдәләр расланганчы кабул ителгән норматив хокукий актлары, әлеге Кагыйдәләргә каршы килми торган өлешендә кулланыла.

2. Жир кишәрлеге яисә капиталъ төзелеш объекты әлеге Кагыйдәләргә туры килми, әгәр:

аларның рөхсәт ителгән файдалану төрләре тиешле территориаль зона өчен билгеләнгән рөхсәт ителгән куллану төрләре исемлегенә кермәсә;

аларның күләме һәм параметрлары тиешле территориаль зонаның шәһәр төзелеше Регламентында билгеләнгән ин чик күрсәткечләргә туры килмәсә.

3. Шэһэр төзелеше регламентына туры килми торган жир кишерлеклэрэ яисэ капиталъ төзелеш объектлары, рөхсэт ителгэн файдалану төрлэрэ, иң чик (минималь hэм (яисэ) максималь үлчэмнэре hэм чик параметрлары шэһэр төзелеше регламентына туры килми торган жир кишерлеклэрэ яисэ капиталъ төзелеш объектларын куллану кеше тормышы яисэ сэламэтлеге, эйлэнэ-тирэ мохит өчен, мэдэни мирас объектлары өчен куркыныч булган очраклардан тыш, аларны шэһэр төзелеше регламентына туры китерү срокы билгелэнмичэ файдаланырга мөмкин.

4. Жир кишерлеклэрэннэн яки капиталъ төзелеш объектларыннан файдалану, рөхсэт ителгэн куллану төрлэрэ, чик (минималь hэм (яки) максималь) күлэмнэре hэм чик параметрлары шэһэр төзелеше регламентына туры килмэгэн очракта, кеше гомере яки сэламэтлеге, эйлэнэ-тирэ мохит, мэдэни мирас объектлары өчен куркыныч hэм дэвам иткэн очракта, федераль законнаар нигезендэ мондый жир участокларын hэм объектларны куллануны тууру булырга мөмкин.

5. Капиталь төзелеш объектларын реконструкциялэү, рөхсэт ителгэн куллану төрлэрэ яки чик параметрлары шэһэр төзелеше регламентына туры килми торган, мондый объектларны тиешле территориаль зонаның шэһэр төзелеше регламентына туры китерү юлы белэн генэ башкарьла ала.

9 статья. Территориаль зоналар

1. Жирдэн файдалану hэм төзелеш кагыйдэлэрэн эзерлэгэндэ территориаль зоналар чиклэрэ түбэндэгелэрне исэпкэ алып билгелэнэ:

- -бер территориаль зона чиклэрэндэ гамэлдэгэ hэм планлаштырыла торган жир кишерлеклэрэн куллану мөмкинлеклэрэн берлэштерү;

- жирлекнэц генераль планы, муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасы белэн билгелэнгэн функциональ зоналарның hэм аларның планлаштырыла торган үсүүш параметрлары;

- территорияне планлаштыру hэм булган жирдэн файдалану;

- төрле категориядэгэ жирлэрнэц чиклэрэ планлаштырыла торган үзгэрешлэр;

- катнаш жир кишерлеклэрэндэ урнашкан капиталъ төзелеш объектларына зыян китерү мөмкинлеген булдырмау;

- мэдэни мирас объектларын саклау зоналары проектлары.

2. Территориаль зоналарның чиклэрэ түбэндэгечэ билгелэнергэ мөмкин:

- капма-карши юнэлешлэрнэц транспорт агымнарын аерып торучы магистральлэр, урамнаар, машина юллары линиялэрэнэ

- - кызыл линиялэргэ;

- жир кишерлеклэрэ чиклэрэнэ;

- муниципаль берэмлеклэр чиклэрэндэ торак пунктлар чиклэрэнэ;

- муниципаль берэмлеклэр чиклэрэнэ, шул исэптэн федераль эхэмийттэгэ Мэскэү hэм Санкт-Петербург шэһэрлэренең шэһэр эчендэгэ территорииялэрэ чиклэрэнэ;

- табигаты объектларының табигый чиклэрэ;

- башка чиклэргэ.

3. Россия Федерациисе законнары нигезендэ билгелэнэ торган территорииялэрдэн файдалануның максус шартлары булган зоналар чиклэрэ, мэдэни мирас объектлары территорииялэрэ чиклэрэ территориаль зоналар чиклэрэн белэн туры килмэскэ мөмкин.

4. Территориаль зоналар чиклэрэ hэр жир кишерлекенең бары тик бер территориаль зонага гына туры килү талбенэ жавап бирергэ тиеш, чиклэрэ жир законнары нигезендэ территориаль зоналар чиклэрэн кисеп үтэ ала торган жир кишерлекеннэн тыш.

5. Элеге Кагыйдэлэр белэн hэр территориаль зона өчен шэһэр төзелеше регламенты билгелэнэ.

10 статья. Шэһәр төзелеше регламентлары һәм аларны куллану

1. Шэһәр төзелеше регламенты белән жир кишәрлекләренең хокукий режимы билгеләнә, шулай ук жир кишәрлекләре өслегендә булган һәм аларны төзү процессында һәм капиталь төзелеш объектларын эксплуатацияләүдә файдаланыла торган бөтен нәрсә кебек үк.

2. Шэһәр төзелеше регламентлары түбәндәгеләрне исәпкә алып билгеләнә:

- территориаль зона чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан фактта файдалануны;

- жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан гамәлдәге һәм планлаштырылган файдалануның төрле төрләренең бер территориаль зonasы чикләрендә яраштыру мөмкинлекләре;

- муниципаль берәмлекләрне территориаль планлаштыру документларында билгеләнгән функциональ зоналарның һәм аларның планлаштырыла торган үсеш характеристикалары;

- территориаль зоналарның төрләре;

- мәдәни мирас объектларын, махсус сакланылучы табигать территорияләрен, башка табигать объектларын саклау таләпләре.

3. Шэһәр төзелеше регламентында тиешле территориаль зона чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләренә һәм капиталь төзелеш объектларына карата түбәндәгеләр күрсәтелә:

- жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларынан рөхсәт ителгән файдалану төрләре;

- жир кишәрлекләренең инч (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешенең, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнең инч чик параметрлары;

- Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү;

- территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмmin ителешенең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм, шәһәр төзелеше регламенты кулланыла торган территория зonasы чикләрендә территорияне комплекслы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру каралган очракта, күрсәтелгән объектларның халық өчен территориаль файдалана алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре.

4. Шэһәр төзелеше регламентының гамәлдә булуы шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында билгеләнгән территориаль зона чикләре чикләрендә урнашкан барлык жир кишәрлекләренә һәм капиталь төзелеш объектларына тигез дәрәҗәдә кагыла.

5. Шәһәр төзелеше регламентының гамәлдә булуы жир кишәрлекләренә кагылмый:

- Россия Федерациясе халыкларның мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренең) бердәм дәүләт реестрина кертелгән ядкарьләр һәм ансамбльләр территорияләре чикләрендә, шулай ук мәдәни мирас объектлары ачыкланган ядкарьләр яисә ансамбльләр территорияләре чикләрендә һәм мәдәни мирас объектларын саклау турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә торган реставрация, консервацияләү, торғызу, ремонтлау һәм жайлланмалар эчтәлеге, параметрлар турында карап кабул иткән территория чикләрендә;

- гомуми файдаланудагы территорияләр чикләрендә;

- линия объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән һәм (яисә) линия объектлары белән тәэмmin ителгән;

- файдалы казылмалар чыгару өчен бирелгән.

6. Тарихи жирлекләр территорияләренә, истәлекле урыннарга, дәвалау-сәламәтләндерү урыннары һәм курортларга, территорияләрне файдалануның аерым шартлары булган зоналарга карата шәһәр төзелеше регламентлары Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә.

7. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми

- урман фонды жирләре;

- өслек сулары белән капланган жирләр;

- запас жирләр;
- маxсус сакланылуучы табигаты территорияләре жирләре (дәвалау-савыктыру урыннары hәм курортлары жирләреннән тыш);
- авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындагы авыл хужалыгы жирләре;
- маxсус икътисадый зоналар hәм алгарышлы социаль-икътисадый үсеш территорияләре чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләре.

8. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жир кишәрлекләрен куллану федераль законнар нигезендә вәкаләтле башкарма хакимият органнары, Россия Федерациясе субъектларының башкарма хакимияте органнары яисә жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары тарафыннан билгеләнә.

Маxсус икътисадый зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән файдалану маxсус икътисадый зоналар белән идарә итү органнары тарафыннан билгеләнә.

Маxсус сакланылуучы табигаты территорияләре чикләрендә урнашкан урман фонды жирләреннән яисә жир кишәрлекләреннән файдалану урман законнары, маxсус сакланылуучы табигаты территорияләре турындагы кануннар нигезендә урман хужалыгы регламенты, маxсус сакланылуучы табигаты территориясе турындагы нигезләмә белән билгеләнә.

III БҮЛЕК. Физик hәм юридик затлар тарафыннан жир кишәрлекләреннән hәм капиталь төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәрту турында нигезләмәләр

11 статья. Жир кишәрлекләреннән hәм капиталь төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәрту тәртибе

1. Жир кишәрлекләреннән hәм капиталь төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәрту күчмесез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрындагы жир кишәрлеге яисә капиталь төзелеш объекты турындагы белешмәләргә үзгәрешләр керту юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Тиешле территориаль зона өчен билгеләнгән рөхсәт ителгән файдалануның төп hәм ярдәмче төрләрен куллану шартларында рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәрту жир кишәрлекләренең hәм капиталь төзелеш объектларының хокук ияләре тарафыннан түбәндәгә ысууллар белән гамәлгә ашырыла:

Хокук иясе кадастры учты органына рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәрту турында гариза, хокук билгели торган документлар, шулай ук тиешле жир кишәрлекен территориаль зонага керту турында (Кагыйдәләрдән өзөмтә) муниципаль берәмлек Башкарма комитеты тарафыннан бирелгән белешмә белән, тиешле территориаль зона турында белешмәләр күчмесез милекнәң бердәм дәүләт реестрында булмаган очракта, кадастры исәбенә алу органына мөрәжәгать итә;

хокукка ия булучы жирле үзидарә органнарына мәгълүмати хезмәттәшлек тәртибендә жир участогы яки капиталь төзелеш объектының характеристикаларын үзгәрту турында белешмәләр жибәрү өчен рөхсәт ителгән куллану төрен үзгәрту турында гариза белән мөрәжәгать итә.

3. Тиешле территория зonasы өчен шартлы рөхсәт ителгән башка төргә караган рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәрту Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы таләпләре hәм әлеге Кагыйдәләрнәң 13 статьясы нигезләмәләре нигезендә жир кишәрлекеннән яисә капиталь төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт алу юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән hәм капиталь төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәрту турындагы каарлар федераль законнар нигезендә мондый файдалануның башка төренә кабул ителә.

5. Тиешле территориаль зона өчен билгеләнгән рөхсәт ителгән файдалануның мөмкин булган төрләре исемлегендә булмаган жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануның барлык башка төрләре әлеге территориаль зона өчен рөхсәт ителмәгән булып тора һәм әлеге Кагыйдәләргә үзгәрешләр керткәндә генә рөхсәт ителергә мөмкин.

6. Территорияне комплекслы үстерү турында карап кабул ителгән көннән алыш аңа карата аны комплекслы үстерү турында карап кабул ителгән территорияне планлаштыру документларын раслау көненә кадәр, мондый территория чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм (яисә) капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәрту рөхсәт ителми.

12 статья. Жир кишәрлеген яисә капиталъ төзелеш объектын файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү тәртибе

1. Жир кишәрлеген яисә капиталъ төзелеш объектын файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә (алга таба - файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү) рөхсәт бирү белән кызыксынган физик яисә юридик зат Комиссиягә файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы гаризаны жибәрә.

2. Комиссиягә мондый гаризаның күчermәсен куллануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында гариза кергән көннән соң өч көн эчендә шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендә вәкаләтле башкарма комитетның структур бүлекчәсенә техник регламентларга, законнар таләпләренә һәм шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендәге норматив хокукий актларга жир кишәрлекеннән яисә капиталъ төзелеш объектыннан файдалануның күздә тотыла торган төренен туры килүе турында бәяләмә әзерләү өчен жибәрелә. Бәяләмә гаризаның күчermәсен Комиссиядән алган көннән соң бер ай эчендә әзерләнә һәм Комиссиягә жибәрелә.

3. Файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү мәсьәләсе Шәһәр төзелеше кодексында, Саба муниципаль районы Советы карарында билгеләнгән тәртиптә жир кишәрлеге яисә рөхсәт соратып алына торган капиталъ төзелеш объекты урнашкан территориаль зона чикләрендә яшәүче гражданнар катнашында үткәрелә торган гавами тыңлауларда фикер алышырга тиеш. Жир кишәрлеген яки капиталъ төзелеш объектын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү эйләнә-тире мохиткә тискәре йогынты ясарга мөмкин булса, гавами тыңлаулар мондый тискәре йогынты куркынычы янаган жир участокларының һәм капиталъ төзелеш объектларының хокук ияләре катнашында уздырыла.

4. Комиссия жир кишәрлеге белән уртак чикләре булган жир кишәрлекенә ия булган, аңа карата әлеге рөхсәт сорала торган, гомуми чикләре булган жир кишәрлекләрендә урнашкан капиталъ төзелеш объектлары хокукуна ия булучыларга һәм капиталъ төзелеш объектының бер өлеше булган биналарга ия булучыларга карата әлеге рөхсәт сорала торган, шулай ук әлеге рөхсәт соратып алына торган капиталъ төзелеш объектлары хокукуна ия булучыларга карата шартлы рәвештә рөхсәт ителгән рөхсәтнамә бирү мәсьәләсе буенча гавами тыңлаулар үткәрү турында хәбәрләр жибәрә. Күрсәтелгән хәбәрләр кызыксынган затның шартлы рәвештә рөхсәт бирү турында гаризасы кабул ителгән көннән соң ун көннән дә соңга калмыйча жибәрелә.

5. Файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы мәсьәлә буенча гавами тыңлауларда катнашучылар Комиссиягә әлеге сорауга кагылышлы үз тәкъдимнәрен һәм искәрмәләрен аларны гавами тыңлаулар беркетмәсенә керту өчен тәкъдим итәргә хокуклы.

6. Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү мәсьәләсе буенча гавами тыңлаулар нәтижәләре турындагы бәяләмә муниципаль хокукий актларны, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару өчен билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгарылырга һәм муниципаль районның һәм (яисә) жирлекнең «Интернет» чөлтәрендәге рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш.

7. Ачык тыңлаулар нәтижәләре түрында бәяләмә чыкканчыга кадәр муниципаль берәмлек халкына хәбәр итү вакыты һәм урыны түрында ачык тыңлаулар үткәрү вакыты Саба муниципаль районы Советының муниципаль хокукий актлары белән билгеләнә.

8. Комиссия шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү түрындагы мәсьәлә буенча ачык тыңлаулар нәтижәләре түрында бәяләмә нигезендә, Башкарма комитет бәяләмәсен исәпкә алыш, шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү яки мондый рөхсәт бирүдән баш тарту түрында тәкъдимнәр әзерләүне гамәлгә ашыра, кабул ителгән каарның сәбәпләрен күрсәтеп, аларны Башкарма комитет Житәкчесенә жибәрә.

9. Элеге статьяның 8 өлешендә күрсәтелгән тәкъдимнәр нигезендә муниципаль берәмлек Башкарма комитеты Житәкчесе мондый тәкъдимнәр кергән көннән алыш өч көн эчендә мондый рөхсәтне файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү яисә мондый рөхсәтне бирүдән баш тарту түрында каар кабул итә. Күрсәтелгән каар муниципаль хокукий актларны, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару өчен билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгарылырга һәм муниципаль районның һәм (яисә) жирлекнәң «Интернет» чөлтәрендәге рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш.

10. Шартлы рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү түрындагы каар проекты буенча ачык тыңлаулар оештыру һәм уздыруга бәйле чыгымнарны мондый рөхсәт бирүдә кызыксынган физик яки юридик зат тули.

11. Капиталь төзелеш объектының жир участогыннан яисә объектыннан шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төре шәһәр төзелеше регламентына, шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү белән кызыксынуучы физик яки юридик зат инициативасы буенча гавами тыңлаулар уздырганнан соң, кагыйдәләргә үзгәрешләр керту өчен билгеләнгән тәртиптә кертелгән очракта, мондый затка шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү түрындагы каар гавами тыңлаулар үткәрмичә генә кабул ителә.

12. Физик яисә юридик зат шартлы рөхсәт ителгән файдалану төренә яисә мондый рөхсәт бирүдән баш тарту түрында каар суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

13 статья. Рөхсәт ителгән төзелеш, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларыннан кире тайпылууга рөхсәт бирү тәртибе.

1. Күләме шәһәр төзелеше Регламентында билгеләнгән минималь жир кишәрлекләренең минималь күләмнәреннән ким булган йә төзелеш өчен уңайсыз булган конфигурация, инженер-геологик яки башка характеристикалар булган жир кишәрлекләре хужалары рөхсәт ителгән төзелеш, капиталь төзелеш объектларын үзгәртеп коруның чик параметрларыннан кире кагуга рөхсәт сорап мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

1.1. Жир кишәрлекләренә ия булучылар, әгәр мондый кире кагуга рөхсәт ителгән төзелеш объектларының бер яки берничә чик параметрларын бер тапкыр үзгәртү, конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеше Регламенты тарафыннан билгеләнгән капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләү максатларында ун проценттан да артмаган булса, капиталь төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелешнең, үзгәртеп коруның чик параметрларыннан кире кагуга рөхсәт сорап мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Рөхсәт ителгән төзелешнең, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнең ин чик параметрларыннан читләшү, техник регламентлар таләпләрен үтәгәндә, аерым жир кишәрлекләгә өчен рөхсәт ителә.

Катларның ин чик саны, биналарның, корылмаларның чик биеклеге һәм федераль яисә региональ әһәмияттәге тарихи жирлекләр территорияләре чикләрендә капиталь төзелеш объектларының архитектура каарларына таләпләр өлешендә рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан баш тарту рөхсәт ителми.

3. Рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан тайпылууга, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт алуда кызыксынган зат Комиссиягә мондый рөхсәт бирү түрында гариза жибәрә. Рөхсәт ителгән төзелеш, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән чик параметрларыннан кире кагуга рөхсәт бирү

турындағы гариза электрон имза белән имзаланган электрон документ рәвешендә жибәрелергә мөмкин.

4. Капиталь төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзүнен, реконструкцияләүнен ин чик параметрларыннан читкә тайпылуға рөхсәт бирү турында карап проекты, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 5.1 статьясында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә торған жәмәгать фикер алышуларында яисә гавами тыңлауларда, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 39 статьясы нигезләмәләрен исәпкә алыш, әлеге статьяның 1.1 өлешендә күрсәтелгән очрактан тыш, карап тикшерелергә тиеш.

Рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан тайпылуға, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү турындағы карап проекты буенча ижтимагый фикер алышуларны оештыру һәм үткәрү белән бәйле чыгымнар мондый рөхсәт бирү белән кызықсынучы физик яисә юридик зат йөртә.

5. Ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә нигезендә, рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан тайпылуға, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү турында карап проекты буенча комиссия, кабул ителгән каарның сәбәпләрен күрсәтеп, мондый рөхсәт бирү турында яисә мондый рөхсәт бирүдән баш тарту турында тәкъдимнәр әзерли һәм күрсәтелгән тәкъдимнәрне вәкаләтле затка жибәрә.

6. Вәкаләтле зат әлеге статьяның 5 өлешендә күрсәтелгән рекомендацияләр кергән көннән жиде көн эчендә, капиталь төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелешнең, реконструкцияләүнен ин чик параметрларыннан читләштерүгә рөхсәт бирү яисә кабул ителгән каарның сәбәпләрен күрсәтеп, мондый рөхсәт бирүдән баш тарту турында Карап кабул итә.

7. Физик яисә юридик зат рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан тайпылуға, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүгә яисә мондый рөхсәт бирүдән баш тартуға рөхсәт бирү турындағы кааррага суд тәртибендә ризасызылық белдерергә хокуклы.

8. Әгәр мондый тайпылыш аэродром янындағы территориядә билгеләнгән күчемсез милек объектларыннан файдалануны чикләүгә туры килмәсә, төзелешнең, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнен ин чик параметрларыннан тайпылуға рөхсәт бирү рөхсәт ителми.

IV БҮЛЕК. Жирле үзидарә органнары тарафыннан территорияне планлаштыру документларын әзерләу турында нигезләмәләр

14 статья. Территорияне планлаштыру документларына гомуми таләпләр

1. Территорияне планлаштыру документларын әзерләу территориияләрне тотрыклы үстерүне тәэмин итү, шул исәптән планлаштыру структурасы элементларын бүлеп би्रү, жир кишәрлекләре чикләрен билгеләү, капиталь төzelеш объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләрен билгеләү максатларында гамәлгә ашырыла.

Территорияне планлаштыру документларын әзерләу территориаль планлаштыру документлары, жирдән файдалану һәм төzelеш кагыйдәләре (линия объектларын урнаштыруны күздә тоткан территориияне планлаштыру документларын әзерләүдән тыш); коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программалары, транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программалары, социаль инфраструктуранны комплекслы үстерү программалары, шәһәр төzelешен проектлау нормативлары, техник регламентлар, кагыйдәләр сводлары таләпләре нигезендә; инженерлык эзләнүләре материалларын һәм нәтижәләрен, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарих һәм мәдәният ядкарьләренең) бердәм дәүләт реестрына кертелгән мәдәни мирас объектлары территориияләре чикләрен, территориияләрдән файдалануның маxсус шартлары булган зоналар чикләрен исәпкә алыш гамәлгә ашырыла.

2. Чикләрендә территориияне комплекслы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру каралмаган территориигә карата капиталь төzelеш объектларын урнаштыру максатларында территориияне планлаштыру документларын әзерләу таләп ителми, моңа Россия Федерациясе Шәһәр төzelеше кодексының 41 статьясындагы 3 өлешендә күрсәтелгән очраклар керми.

Капиталь төzelеш объектын урнаштыру максатларында территориияне планлаштыру документларын әзерләу тубәндәге очракларда мәжбүри:

- федераль, региональ яисә жирле эhәмияттәге капиталь төzelеш объектын урнаштыруга бәйле рәвештә дәүләт яисә муниципаль ихтияжлар өчен жир кишәрлекләрен тартып алу кирәк;

- кызыл линияләр урнаштыру, үзgәrtү яисә гамәлдән чыгару кирәк;

- жир законнары нигезендә жир кишәрлекләре төzү территориияне ызанлау проекты нигезендә генә башкарылган очракта, жир кишәрлекләре төзергә кирәк;

- капиталь төzelеш объектын урнаштыру уртак чиге булган ике һәм андан да күбрәк муниципаль берәмлекләр территориияләрендә планлаштырыла (мондый капиталь төzelеш объектын дәүләт милкендәгә яисә муниципаль милектәге жирләрдә яисә жир кишәрлекләрендә урнаштыру планлаштырылган очрактан тыш, һәм мондый капиталь төzelеш объектын урнаштыру өчен дәүләт яисә муниципаль милектәге жир кишәрлекләрен би्रү һәм сервитутлар билгеләү таләп ителми);

- линияле объектны төzү, реконструкцияләу планлаштырыла (линия объектын дәүләт яисә муниципаль милектәге жирләрдә яисә жир кишәрлекләрендә урнаштыру планлаштырылган очрактан тыш һәм мондый линияле объектны урнаштыру өчен дәүләт милкендәгә яисә муниципаль милектәге жир кишәрлекләрен бири һәм сервитутлар билгеләү таләп ителми). Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан линия объектын төzү, реконструкцияләу өчен территориияне планлаштыру документларын әзерләу таләп ителмәгән башка очраклар билгеләнергә мөмкин;

- Линияле объект булмаган капиталь төzelеш объектын маxсус сакланылучы табигать территорииясе чикләрендә яисә урман фонды жирләре чикләрендә аның эшчәнлеген тәэмин итү өчен кирәkle булган капиталь төzelеш объектын урнаштыру планлаштырыла.

3. Территорияне планлаштыру документларын әзерләу территорииаль зоналарның һәм (яисә) муниципаль районнары территорииаль планлаштыру схемаларында билгеләнгән жирләрдән файдалану һәм (яисә) территориияләрне территорииаль планлаштыру схемаларында билгеләнгән планлаштыру структурасының бер яисә берничә чиктәш элементларына, жирлекләрнен, шәһәр округларының генераль планнарына карата функциональ зоналарга,

аның комплекслы һәм тотрыклы үсеше буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориягә карата гамәлгә ашырыла.

4. Территорияне планлаштыру документларын әзерләү һәм раслау, шулай ук территорияне планлаштыру документларын әзерләү үзенчәлекләре жирлек территориясенә карата Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 45, 46 статьялары, Саба муниципаль районы Уставы, «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы нигезләмәләрен исәпкә алыш билгеләнә.

15 статья. Территорияне планлаштыру документлары төрләре

1. Территорияне планлаштыру документларының төрләре түбәндәгеләр:

- территорияне планлаштыру проекты;
- территорияне ызанлау проекты.

2. Территорияне планлаштыру проектларын әзерләү планлаштыру структурасы элементларын бүлеп бирү, гомуми файдаланудагы территорияләр чикләрен билгеләү, капиталь төзелеш объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләрен билгеләү, территорияне планлаштырыла торган үстерүнен характеристикаларын һәм чиратын билгеләү өчен гамәлгә ашырыла.

3. Территорияне ызанлау проектын әзерләү планлаштыру структурасының бер яисә берничә катнаш элементы чикләрендә урнашкан территориягә карата, территориаль зонаның һәм (яисә) муниципаль районны территориаль планлаштыруның билгеләнгән схемасы чикләрендә жирләрдән файдалану һәм (яисә) төзелеш алыш бару кагыйдәленен, жирлекнен, шәһәр округының генераль планы нигезендә функциональ зонаның комплекслы һәм тотрыклы үсеше буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориянен чикләрендә гамәлгә ашырыла.

4. Территорияне ызанлау проектын әзерләү түбәндәгеләр өчен гамәлгә ашырыла:

- төзелә торган һәм үзгәртелә торган жир кишәрлекләренен чикләре урынын билгеләү;
- чикләрендә яңа капиталь төзелеш объектларын урнаштыру планлаштырылмаган төзелеш территорияләре өчен кызыл линияләр билгеләү, үзгәртү, туктату, шулай ук территориясе чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләре барлыкка килүгә һәм (яисә) үзгәргүгә бәйле рәвештә кызыл линияләр билгеләү, үзгәртү, гамәлдән чыгару өчен, мондый билгеләү, үзгәртү, гамәлдән чыгару гомуми файдаланудагы территориянен чикләрен үзгәртүгә китергән очракта, территорияне комплекслы һәм тотрыклы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру каралмаган

5. Территорияне ызанлау проекты расланырга тиешле төп өлештән һәм әлеге проектны нигезләү материалларыннан тора.

6. Территорияне ызанлау проектларын әзерләү, территорияне планлаштыру документларын әзерләү өчен Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә мондый инженер эзләнүләрен башкару таләп итегендә очракларда, инженер эзләнүләре материалларын һәм нәтиҗәләрен исәпкә алыш гамәлгә ашырыла. Территорияне ызанлау проектын әзерләү максатларында әлеге территорияне планлаштыру проектын әзерләү өчен алынган инженер эзләнүләре материалларын һәм нәтиҗәләрен аларны үтәү көненнән алыш биш ел дәвамында файдалану рөхсәт итә.

7. Территорияне ызанлау проектын әзерләгендә чикләрнен урнашу урынын, төзелә торган һәм (яисә) үзгәртелә торган жир кишәрлекләренен урынын билгеләү шәһәр төзелеше регламентлары һәм конкрет эшчәнлек төрләре өчен жир кишәрлекләре бирү нормалары, федераль законнарда һәм Россия Федерациясе субъектлары законнарында билгеләнгән төзелә торган һәм (яисә) үзгәртелә торган жир кишәрлекләренә башка таләпләр, техник регламентлар, кагыйдәләр жыннары нигезендә гамәлгә ашырыла.

8. Территорияне ызанлау проектын эшләү чикләрендә жир кишәрлекләре яки жир кишәрлекләрен кадастр планында урнаштыруның расланган схемасы нигезендә жир кишәрлекләре төзү күздә тотылган территориягә карата гамәлгә ашырылса, гамәлдә булу вакыты чыкмаса, жир кишәрлекләре чикләре мондый проектта территорияне межалау урыны әлеге схемада каралган жир кишәрлекләре чикләренен урнашу урынына туры килергә тиеш.

9. Тарихи жирлек территориясенә карата әзерләнгән территорияне ызанлау проектында Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарлыр) саклау турындагы законнарда аларның сакланышын тәэмин итү планлаштыру структурасы элементлары исәпкә алына.

10. Территорияне планлаштыру проекты белән расланган планлаштыру структурасының элементы яисә элементлары чикләрендә урнашкан территорияне ызанлау проектын әзерләгәндә, аерым документ рәвешендә җәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар үткәрелми, моңа территорияне комплекслы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру күздә тотылмаган территория чикләрендә урнашкан жир кишәрлекен төзүгә һәм (яисә) үзгәртүгә бәйле территорияне ызанлау проектын әзерләү, үзгәрту, гамәлдән чыгару очрагы керми, мондый билгеләүләр, қызыл сыйыкларны үзгәрту гомуми файдалану территориясе чикләрен үзгәртүгә китерә дигән шарт белән.

11. Территорияне планлаштыру документларына гомуми таләпләр, эчтәлеге, әзерләү һәм раслау тәртибе Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, башка норматив хокукий актлар белән билгеләнә.

В БҮЛЕК. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру турында нигезләмәләр

16 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар оештыру һәм уздыру буенча гомуми нигезләмәләр

1. Иҗтимагый фикер алышулар яки ачык тыңлаулар кеше тормышының уңай шартларына, жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына хокук ияләренең хокукларын һәм законлы мәнфәттәрләрен үтәү максатыннан үткәрелә.

2. Иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль берәмлек уставы, әлеге Кагыйдәләр, башка норматив хокукий актлар нигезендә уздырыла.

3. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча җәмәгать фикер алышуларына яисә гавами тыңлауларга түбәндәгеләр чыгарыла:

- Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проекты, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү проектлары;

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында караплан очраклардан тыш территорияне планлаштыру проектлары һәм территорияне ызанлау проектлары;

- жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләренә рөхсәтләр бирү турындагы каарлар;

- рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнен иң чик параметрларыннан тайпилуга рөхсәт бирү турындагы каар проекtlары.

4. Иҗтимагый фикер алышуларны яисә гавами тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе «Иске Икшермә авыл жирлеке» муниципаль берәмлеке халкына җәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар башлану турында хәбәр итүне, тиешле проект белән танышуны, муниципаль берәмлек халкының иҗтимагый фикер алышуларында яисә гавами тыңлауларында катнашуын тәэмин итә торган башка чараларны, кабул ителгән каарларның нигезле булуын да кертеп, иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар нәтижәләрен бастырып чыгаруны (халыкка житкерүне) күздә тотарга тиеш.

5. Иҗтимагый фикер алышуларын, гавами тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе һәм башка үзенчәлекләре Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 5.1 статьясы нигезләмәләре белән билгеләнгән.

17 статья. Жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проекты, жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр керту проектлары буенча иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру үзенчәлекләре

1. Жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре яисә аларга үзгәрешләр керту проектлары буенча иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар муниципаль берәмлек Башлыгы каары нигезендә Кагыйдәләр проектын эзерләү комиссиясе тарафыннан уздырыла.

2. Кагыйдәләр проекты буенча жәмәгать фикер алышуларының яисә гавами тыңлауларның озынлыгы мондый проект басылып чыккан көннән иң әзе бер һәм иң күбе өч ай тәшкил итэ.

3. Конкрет территориаль зона өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентына үзгәрешләр керту өлешендә Кагыйдәләргә үзгәрешләр эзерләнгән очракта, шулай ук территориине комплекслы үстөрү турында каар кабул ителүгә бәйле рәвештә жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр эзерләнгән очракта, Кагыйдәләргә үзгәрешләр керту буенча иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар территориаль зона чикләрендә үткәрелә, аның өчен мондый шәһәр төзелеше регламенты билгеләнгән территория чикләрендә комплекслы үсеш узарга тиешле территория чикләрендә башкарыла. Бу очрактарда иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру срокы бер айдан артык була алмый.

4. Кагыйдәләр аэрордом янындагы территорииядә билгеләнгән күчемсез милек объектларыннан файдалануны чикләүгә туры китерелгән очракта, 20 статьяның 2 өлешендәгә г - е пунктларында күрсәтелгән ярашмаучанлыкларны бетерү очрагында, иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар үткәрелми.

Конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеше регламентында билгеләнгән рәхсәт ителгән куллану төрләре бер мәртәбә үзгәртелгән очракта, капиталъ төзелеш объектларының элек билгеләнгән иң чик параметрлары үзгәртелмәгән, реконструкцияләнгән һәм (яисә) рәхсәт ителгән төзелешнең бер яисә берничә чик параметры бер мәртәбә үзгәргән, конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеше регламентында билгеләнгән капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләгән очракта, иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыруның ун проценттан артыгы таләп ителми.

18 статья. Жир кишәрлеген яисә капиталъ төзелеш объектын файдалануның шартлы рәхсәт ителгән төренә рәхсәт бирү турында каар проекты буенча иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар

1. Жир кишәрлекеннән яисә капиталъ төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рәхсәт ителгән төренә рәхсәт бирү тәртибе Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы һәм әлеге бүлекнең 13 статьясы нигезләмәләре нигезендә билгеләнә.

2. Куллануның шартлы рәхсәт ителгән төренә рәхсәт бирү турында каар проекты иҗтимагый фикер алышуларда яисә гавами тыңлауларда фикер алышырга тиеш. Иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар оештыру һәм үткәрү Комиссия тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Жир кишәрлекен яисә капиталъ төзелеш объектын файдалануның шартлыча рәхсәт ителгән төре эйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясарга мөмкин булган очракта, гавами тыңлаулар жир кишәрлекләренең һәм капиталъ төзелеш объектларының хокук ияләре катнашында мондый тискәре йогынтыны куркыныч астына куйган капиталъ төзелеш объектлары катнашында уздырыла.

4. Комиссия түбәндәге затларга файдалануның шартлы рәхсәт ителгән төренә рәхсәт бирү турында каар проекты буенча иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру турында хәбәрләр жибәрә:

әлеге рәхсәт соратып алына торган жир кишәрлекен белән гомуми чикләре булган жир кишәрлекләренең хокук ияләрене;

жир кишерлеге белән гомуми чикләре булган жир кишерлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектларының (элеге рөхсәт соратып алына торган капитал төзелеш объектларының) хокукуна ия булучыларга;

элеге рөхсәт соратып алына торган капитал төзелеш объектының бер өлеше булган биналарның хокук ияләренә.

Күрсәтелгән хәбәрләр кызыксынган затның шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү турындагы гаризасы көргән көннән алыш җиде эш көненнән дә соңға калмыйча жибәрелә.

5. Жәмәгать фикер альшулары яисә гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә басылып чыккан көнгә кадәр аларны үткәрү турында муниципаль берәмлек халкына хәбәр ителгән көннән башлап жәмәгать фикер альшуларын яисә гавами тыңлауларын уздыру срокы муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы норматив хокукий актлары белән билгеләнә һәм бер айдан да артык була алмый.

6. Шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү турында карап проекты буенча жәмәгать фикер альшуларын һәм халық тыңлауларын оештыру һәм үткәрү белән бәйле чыгымнарны мондый рөхсәт бирүдә кызыксынучы физик яки юридик алыш бара.

7. Жир кишерлекнән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төре шәһәр төзелеше регламентына жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү өчен билгеләнгән тәртиптә, ижтимагый фикер альшулар уздырылғаннан яисә шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү белән кызыксынучы физик яисә юридик зат инициативасы буенча гавами тыңлаулар уздырылғаннан соң, мондый затка файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карап ижтимагый фикер альшулар яисә гавами тыңлаулар үткәрмичә кабул ителә.

19 статья. Рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең ин чик параметрларыннан тайпылууга рөхсәт бирү мәсьәләсе буенча жәмәгать фикер альшулары яисә гавами тыңлаулар

1.Рөхсәт ителгән төзелешнен, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларыннан тайпылууга рөхсәт бирү тәртибе Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы һәм элеге бүлекнәң 14 статьясы нигезләмәләре нигезендә билгеләнә.

2.Рөхсәт ителгән төзелешнен, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә чик параметрларыннан тайпылууга рөхсәт бирү турындагы карап проекты жәмәгать фикер альшулары яисә гавами тыңлауларда каралырга тиеш. Ижтимагый фикер альшулар яисә гавами тыңлаулар оештыру һәм үткәрү Комиссия тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларыннан тайпылууга рөхсәт бирү турындагы карап проекты буенча жәмәгать фикер альшуларын яки гавами тыңлаулар оештыру һәм үткәрү белән бәйле чыгымнарны мондый рөхсәтне бирү белән кызыксынган физик яки юридик зат тули.

VI БҮЛЕК. Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр керту турында нигезләмәләр

20 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр керту тәртибе

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр керту Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 31 - 33 статьяларында каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр керту турындагы мәсьәләне карау өчен түбәндәгеләр нигез була:

1) Жирлектән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренең жирлекнең генераль планына, муниципаль районны территориаль планлаштыру схемасына туры килмәве, мондый генераль планнарга яисә муниципаль районны территориаль планлаштыру схемасына үзгәрешләр керту нәтиҗәсендә барлыкка килгән;

1.1) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан вәкаләтле федераль башкарма хакимият органыннан Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән срокларда үтәү өчен мәжбүри башкарма хакимият органыннан шәһәр яны территориясендә билгеләнгән, жирдән файдалану һәм жирлекне, шәһәр округын, авылара территорияне төзу кагыйдәләрендә рөхсәт ителгән, Шәһәр яны территориясендә билгеләнгән күчесез милек объектларыннан файдалану чикләүләрен бетерү турында курсәтмәләр;

2) территориаль зоналарның чикләрен үзгәртү, шәһәр төзелеше регламентларын үзгәртү турында тәкъдимнәр керүне;

3) шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында курсәтелгән территориядән, мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалануның максус шартлары булган зоналар чикләренең урнашу урыны турында белешмәләрнең бердәй дәүләт күчесез мәлкәт реестрында курсәтелгән зоналар, территорияләр чикләренең урнашу урынын тасвирлауга туры килмәве;

4) федераль, региональ һәм жирле әһәмияттәге истәлекле урыннар территорияләреннән файдалануның максус шартлары булган зоналар чикләрендә тулысынча яисә өлешчә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның күчесез мәлкәт объектларыннан мондый зоналар, территорияләр чикләрендә файдалану чикләүләренә шәһәр төзелеше регламентында билгеләнгән чикләүләренең туры килмәве;

5) территориядән файдалануның максус шартлары булган зоналарны билгеләү, үзгәртү, туктату, мәдәни мирас объекты территориясе чикләрен, федераль әһәмияттәге тарихи жирлек территориясен, региональ әһәмияттәге тарихи жирлек территориясен билгеләү, үзгәртү.

6) территорияне комплекслы үстерү турында карап кабул итү

3. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр керту турындагы тәкъдимнәр Комиссиягә жибәрелә:

1) федераль башкарма хакимият органнары тарафыннан жирләрдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре федераль әһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуна комачауларга мөмкин булган очракларда;

2) жирләрдән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләре региональ әһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуна комачауларга мөмкин булган очракларда Татарстан Республикасы башкарма хакимиите органнары тарафыннан;

3) жирләрдән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләре жирле әһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуна каршылык күрсәтә алган очракларда Саба муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан;

4) жирлек территориясендә жирдән файдалануны һәм төзелешне җайга салу тәртибен камилләштерергә кирәк булган очракларда жирле үзидарә органнары тарафыннан;

5) физик яки юридик затлар тарафыннан инициатив тәртиптә яки Кагыйдәләрне куллану нәтиҗәсендә жир кишәрлекләре һәм капитал төзелеш объектлары нәтижәле

файдаланылмаса, аларның хокукуна ия булучыларына зыян килә, капитал төзелеш объектларының һәм жир кишәрлекләренең бәясе кими, гражданнарның һәм аларның берләшмәләренең хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре тормышка ашырылмый.

3.1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 31 статьясындагы 3.1 өлеше нигезендә федераль әһәмияттәге объектларны, региональ әһәмияттәге объектларны, муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектларын (линия объектларыннан тыш) территориаль планлаштыру документларында каралган жирлек территорияләрендә урнаштыру мөмкинлеге тәэмин ителмәгән очракта, вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең вәкаләтле органы, муниципаль районның вәкаләтле жирле үзидарә органы күрсәтелгән объектларны урнаштыруны тәэмин итү максатларында жирдән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләренә үзгәрешләр керту турындагы таләпне вәкаләтле затка жибәрә. Вәкаләтле затка жибәрә.

3.2. Элеге статьяның 3.1 өлешендә каралган очракта, вәкаләтле зат элеге статьяның 3.1 өлешендә күрсәтелгән таләп алыштан көннән алыш утыз көн эчендә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертуне тәэмин итә.

3.3. Элеге статьяның 2 өлешендәге 3 - 5 пунктларында һәм 3.1 өлешендә каралган очракларда жирләрдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр керту максатларында, шулай ук конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеше регламентында билгеләнгән рөхсәт ителгән файдалану төрләре бер мәртәбә үзгәртелгән очракта, капитал төзелеш объектларының һәм (яисә) капитал төзелеш объектларының элек билгеләнгән иң чик параметрлары үзгәртелмәгән, конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеше регламентында билгеләнгән капитал төзелеш объектларының бер яисә берничә чик параметры бер тапкыр үзгәртелгән очракта, ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар үткәрү, жирдән файдалану кагыйдәләренә үзгәрешләр керту турындагы проектны кабул итү турындагы хәбәрне бастырып чыгару һәм элеге статьяның 4 өлешендә каралган комиссиянең 4 өлешендә каралган бәяләмәсен әзерләү таләп ителми.

4. Комиссия жирләрдән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләренә үзгәреш керту турында тәкъдим көргән көннән алыш утыз көн эчендә жирдән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләренә үзгәрешләр керту турында яисә мондый тәкъдимне кире кагу сәбәпләрен күрсәтеп, кире кагу турында тәкъдимнәре булган бәяләмәне әзерли һәм бу бәяләмәне вәкаләтле затка жибәрә.

4.1. Аэрордrom яны территориясендә билгеләнгән күчемсез милек объектларыннан файдалану чикләренә туры китерүне күздә тоткан жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр керту турындагы закон проекти комиссия тарафыннан каралырга тиеш түгел.

5. 5. «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке башлыгы, комиссия бәяләмәсендәге рекомендацияләрне исәпкә алыш, утыз көн эчендә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәреш керту турында проектны әзерләү хакында яисә, кире кагу сәбәпләрен күрсәтеп, элеге кагыйдәләргә үзгәреш керту турында тәкъдимне кире кагу хакында карар кабул итә һәм мөрәҗәгать итүчеләргә мондый каарның күчермәсен жибәрә.

6. «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеке Башлыгы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан вәкаләт бирелгән башкарма хакимият органыннан элеге статьяның 2 өлешендәге 1.1 пунктында күрсәтелгән күрсәтмә көргөннән соң жирләрдән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләренә үзгәрешләр керту турында карар кабул итәргә тиеш. Элеге статьяның 2 өлешендәге 1.1 пунктында күрсәтелгән күрсәтмәгә карата суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

7. Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 55.32 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән дәүләт хакимияте башкарма органыннан, вазыйфаи заттан, дәүләт учреждениесеннән яисә жирле үзидарә органыннан рөхсәтсез корылма барлыгы ачыкланган көннән алыш, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 55.32 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән капитал төзелеш объектларын, дәүләт учреждениесеннән яисә жирле үзидарә органыннан территориаль зонага карата шундый корылма урнашкан, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрен,

мондый корылмаларның рөхсәт ителгән файдалану төрөнә һәм параметрларына туры килә торган рөхсәт ителгән капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүнен иң чик параметрларын, әлеге корылманы карау нәтижәләреннән тыш, жирле үзидарә органына үзүзен канәгатьләндерү түрүндә законлы карар биргән очракта, әлеге корылманы карау очракларыннан тыш, таләпләргә туры китерү рөхсәт ителми.

8. Әлеге статьяның 2 өлешендәге 3 - 5 пунктларында каралган очракларда дәүләт хакимиите башкарма органы яисә жирле үзидарә органы территорияләрдән, мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны урнаштыруга, федераль әһәмияттәге тарихи жирлекләр, региональ әһәмияттәге тарихи жирлекләр территорияләре чикләрен раслауга вәкаләтле орган вәкаләтле затка жирләрдән файдалану һәм территорияләрдән, мәдәни мирас объектлары территорияләреннән, федераль әһәмияттәге тарихи жирлекләр территорияләреннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрен аерып алу, мондый зоналар, территорияләр чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануның чикләнүен билгеләү түрүндагы таләпне жибәрә.

9. Әлеге статьяның 8 өлешендә каралган таләпләр кергән очракта, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар барлыкка килү түрүндә, мәдәни мирас объекты территориясе чикләре түрүндә йә әлеге статьяның 2 өлешендәге 3 - 5 пунктларында каралган нигезләрне ачыкланган көннән алыш, жирләрдән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү өчен вәкаләтле зат жирләрдән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертүне мондый таләп нигезендә төгәлләштерү юлы белән тәэмим итәргә тиеш. Шул ук вакытта әлеге статьяның 8 өлешендә каралган таләп нигезендә аларны төгәлләштерү максатларында жирләрдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр раслау таләп ителми.

10. Федераль әһәмияттәге мәдәни мирас объектларыннан, федераль әһәмияттәге тарихи жирлекләр территорияләреннән, региональ әһәмияттәге тарихи жирлекләр территорияләреннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрен сайлап алу, мондый зоналар, территорияләр чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануның чикләнгән булуын билгеләү, әлеге статьяның 8 өлешендә каралган таләп кергән көннән алыш алты айдан артмаска тиеш, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зонаның, мәдәни мирас объекты территориясе чикләре түрүндә белешмәләрне билгеләү, үзгәртү яисә туктату түрүндә йә жирдән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү өчен әлеге статьяның 2 өлешендәге 3 - 5 пунктларында каралган нигезләмәләр ачыкланган көннән алыш алты айдан арта алмый.

VII БҮЛЕК. Жирдән файдалануның һәм төзелешнең башка мәсьәләләрен жайга салу турында нигезләмәләр

21 статья. Территориаль зоналар чикләре турында мәгълүматны күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертү

1. Территориаль зоналар чикләре турындагы мәгълүматларны күчемсез милекнең Бердәм дәүләт реестрына кертү кагыйдәләре «Күчемсез милекне дәүләт теркәвенә алу турында» 2015 елның 13 июлендәге 218-ФЗ номерлы Федераль законның 32, 34 статьялары нигезләмәләре белән билгеләнә.

2. Өлеге Кагыйдәләр нигезендә территориаль зоналар, торак пунктларның яки муниципаль берәмлекләрнең Бердәм дәүләт күчемсез милек реестрындагы жири кишәрлекләре чикләрен билгеләүдә хата жибәрүләрен исәпкә алыш билгеләнә.

Бердәм дәүләт күчемсез мөлкәт реестрында белешмәләре булмаган торак пунктлар чикләренә карата аларның чикләрен билгеләүдәге хatalар исәпкә алышынан.

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ

**"ИСКЕ ИКШЕРМӘ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ"
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ
ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗЕЛЕШ
КАГЫЙДӘЛӘРЕ**

2 Том

**ШӘНӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ЗОНАЛАШТЫРУ КАРТАЛАРЫ
ШӘНӘР ТӨЗЕЛЕШЕ РЕГЛАМЕНТЛАРЫ**

2021 ел

ЖИРДЭН ФАЙДАЛАНУ ҺЭМ ТӨЗЕЛЕШ КАГЫЙДЭЛЭРЕ ДОКУМЕНТЛАРЫ СОСТАВЫ

"Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы «Иске Икшермэ авыл жирлеге» муниципаль берэмлэгэнен жирдэн файдалану һэм төзелеш кагыйдэлэре документлары составына түбэндэгэлэр көрө:

1. Составтагы текст өлеше:

Кереш

- 1 Том. Жирдэн файдалану һэм төзелеш кагыйдэлэрен куллану һэм ача үзгэрэшлэр кертуү тэртибе;

- 2 Том. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары. Шәһәр төзелеше регламентлары.

2. Составтагы график өлеш:

-Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар,

-Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядэн файдалануның маxсус шартлары булган зоналар.

3. Күшүмтә:

- Территориаль зоналар чикләре турындагы белешмәләр.

ЭЧТЭЛЕК

II ӨЛЕШ. ШӘНӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ЗОНАЛАШТЫРУ КАРТАЛАРЫ.....	30
VIII БҮЛЕК. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары	30
22 статья. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар	30
23 статья. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар	33
24 статья. Территориаль зоналар чикләре турында белешмәләр	34
III ӨЛЕШ. ШӘНӘР ТӨЗЕЛЕШЕ РЕГЛАМЕНТЛАРЫ	35
IX БҮЛЕК. Шәһәр төзелеше регламентлары	35
25 статья. Шәһәр төзелеше регламенты составы	35
26 статья. Территориаль зоналарның шәһәр төзелеше регламентлары.....	37
26.1. Рөхсәт ителгән куллануның ярдәмчे торләре.....	37
26.2. Шәхси торак төзелеше зоналарның шәһәр төзелеше регламенты (Ж1)	39
26.3. Құпфункцияле ижтимагый-эшлекле зоналарның (ОД) шәһәр төзелеше регламенты	41
26.4. Инженерлық инфраструктурасы зоналарның шәһәр төзелеше регламенты (И)	45
26.5. IV-V класслы куркынычлық житештерү һәм склад объектлары зоналарның шәһәр төзелеше регламенты (П3.1).....	46
26.6. Авыл хужалығы билгеләнешендәге объектлар зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (СХ2)	47
26.7. Рекреацион билгеләнештәге зоналарның шәһәр төзелеше регламенты (Р2.1).....	49
26.8. Зиратлар урнаштыру зоналарның шәһәр төзелеше регламенты (СН1)	50
27 статья. Шәһәр төзелеше регламентларының ғамәлдә булуы қагылмый торган жирләр	51
28 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнмәгән жирләр	52
29 статья. Жирләрдән фактта яисә планлаштырылган файдалану территорияләре	52
X БҮЛЕК. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү	54
30 статья. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү	54
30.1. Гомуми нигезләмәләр.....	54
30.2. Су белән тәэммин итү чыганакларын санитар саклау зоналары	55
30.3. Су саклау зоналары, жир өсте су объектларының яр буе саклау полосалары	56
30.4. Электр чөлтәре хужалығы объектларының сак зоналары	58
30.5. Газ бүлү чөлтәрләренең сак зоналары	59
30.6. Предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары	60
31 статья. Махсус сакланылучы табигать территорияләре чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү	61
32 статья. Мәдәни мирас объектларын саклау шартлары буенча жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү.....	62
XI БҮЛЕК. Коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән территорияне минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәдә тәэммин итүнең исәп-хисап қурсәткечләре һәм халык очен мондый объектларның территориаль яктан момкин булган максималь дәрәҗәдә үтемле булу дәрәҗәсенең исәп-хисап қурсәткечләре.....	63

II ӨЛЕШ. ШӘНӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ЗОНАЛАШТЫРУ КАРТАЛАРЫ

VIII БҮЛЕК. Шәнәр төзелешен зоналаштыру карталары

22 статья. Шәнәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар

1. «Шәнәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар» әлеге Кагыйдәләрнең аерылгысыз өлеше булып тора.

Әлеге картада билгеләнгән территориаль зоналарның чикләре һәм аларның код билгеләмәләре - территориаль зонаның тәре индексы һәм билгеләнгән территориаль зонаның номеры күрсәтелгән.

Территориаль зоналарның чикләре әлеге Кагыйдәләрнең 9 статьясындагы 1 Томы нигезләмәләре нигезендә билгеләнгән.

2. Территория зоналарның һәр тәре өчен әлеге Кагыйдәләр белән шәнәр төзелеше регламенты билгеләнә, ул бер тәрдәге билгеләнгән барлык территориаль зоналарга карата эш итә.

Территориаль зоналар тәрләрен билгеләү өчен түбәндәге исемнәр һәм шартлы билгеләр (индекслар) кулланыла:

Территория зонасы төренең индексы	Территория зонасы төренең аталышы
Ж1	Шәхси торак төзелеше зонасы (Ж1)
ОД	Күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зона (ОД)
И	Инженерлык инфраструктурасы зонасы (И)
П4	V класслы куркыныч житештерү һәм склад объектлары зонасы (П4)
CX2	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зонасы (CX2)
P2.1	Рекреация билгеләнешендәге зона (P2.1)
CH1	Зиратлар урнаштыру зонасы (CH1)

Территориаль зонаның тәре билгеләү өчен аның атамасын яки номерын әлеге кагыйдәләр кысаларында куллану тигез.

Тәп хәрефле яки хәреф-санлы индексны, нокта билгесе һәм ёстәмә санны үз эченә алган территориаль зоналар тәрләре (мәсәлән, П3.1) тәп индекс белән билгеләнә торган территориаль зонаның тәп тәре тәрләре булып тора. Территориаль зоналарның мондый тәрләре өчен аерым шәнәр төзелеше регламентлары билгеләнә, алар жир кишәрлекләрнән һәм төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану тәрләрен, рөхсәт ителгән төзелешнән чикле параметрларын, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләү өлешендә территориаль зонаның тәп төренең шәнәр төзелеше регламентыннан аерылалар.

3. Билгеләнгән территориаль зоналарны идентификацияләү өчен территориаль зонаның номеры һәм исеме кулланыла. Билгеләнгән территориаль зона исеме түгәрәк жәяләр өчендә төзелгән территориаль зона тәре индексын һәм билгеләнгән территориаль зона номерларын үз эченә алган территория зонасы тәре исеменнән тора.

Территория зонасы индексы территориаль зона төренең индексына туры килә. Территория зоналарына карата әлеге Кагыйдәләр кысаларында «территориаль зона индексы» һәм «территориаль зона тәре индексы» терминнарын куллану бер мәгънәгә ия. Бер үк тәрле индекс булган барлык территориаль зоналар өчен гомуми шәнәр төзелеше регламенты гамәлдә.

Шәнәр төзелешен зоналаштыру картасында түбәндәге территориаль зоналарның чикләре билгеләнгән:

Зона номеры	Зона индексы	Атамасы атамасы	Зона урнашу урыны
1-1	Ж1	1-1 номерлы шәхси торак төзелеше зонасы (Ж1)	Иске Икшермә ав.
1-2	ОД	1-2 номерлы күпфункцияле ижтимагый зона (ОД)	Иске Икшермә ав.
1-3	П4	1-3 номерлы V класслы куркыныч (П4) житештерү һәм склад объектлары зонасы	Иске Икшермә ав.

1-4	CX2	1-4 номерлы авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зонасы	Иске Икшермә ав.
2-1	Ж1	2-1 номерлы шәхси торак төзелеше зонасы (Ж1)	Татар Икшермәсе авылы
2-2	P2.1	2-2 номерлы рекреация билгеләнешендәге зона (P2.1)	Татар Икшермәсе авылы
2-3	CH1	2-3 номерлы зиратлар урнаштыру зонасы (CH1)	Татар Икшермәсе авылы
3-1	Ж1	3-1 номерлы шәхси торак төзелеше зонасы (Ж1)	Өч Нарат авылы
3-2	ОД	3-2 номерлы күпфункцияле ижтимагый зона (ОД)	Өч Нарат авылы
3-3	CX2	3-3 номерлы авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зонасы	Өч Нарат авылы
4-1	И	4-1 номерлы инженерлык инфраструктурасы зонасы (И)	Иске Икшермә авыл жирлеге
4-2	CX2	4-2 номерлы авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зонасы	Иске Икшермә авыл жирлеге
4-3	CH1	4-3 номерлы зиратлар урнаштыру зонасы (CH1)	Иске Икшермә авыл жирлеге

Территория зонасын билгеләу өчен әлеге Кагыйдәләр кысаларында аның исемен яисә номерын куллану бертөрле мәгънәгә ия.

4. Билгеләнгән территориаль зоналарның чикләре чикләрнең бер яисә аннан да күбрәк контурларыннан торырга мөмкин.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында бер үк төрле индекс hәм территориаль зона номеры булган территориаль зоналарның чикләре контурлары бер күпконтурлы территориаль зонага керә.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында бер үк индекс булган территориаль зоналарның чикләре контурлары, әмма территориаль зоналарның төрле номерлары бер төрдәге төрле территориаль зоналарга керә.

5. Мәжбүри тәртиптә чикләр hәм шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнә торган территориаль зоналардан тыш, шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында шулай үк түбәндәгеләр күрсәтелде:

- шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган жирләр;
- шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләр;
- барлық жир кишәрлекенә карата билгеләнгән территория зонасы регламенты нигезендә жирләрдән (жир кишәрлекенән яисә аның өлешеннән) фактта яисә планлаштырылган файдалану территорияләре.

Күрсәтелгән жирләр hәм территорияләр өчен түбәндәгө исемнәр hәм шартлы текст тамгалары (индекслар) кулланыла:

- 1) Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган жирләр

Индекс	Атамасы
ЛО	Линияле объектларны урнаштыру өчен билгеләнгән жир кишәрлекләре

- 2) Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләр

Индекс	Атамасы
ЛФ	Урман фонды жирләре
ВО	Жир ёсте сулары белән капланган жирләр
CX	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындагы авыл хужалыгы жирләре
ООПТ	Махсус сакланылуучы табигать территорияләре жирләре

- 3) жирләрдән фактта яисә планлаштырыла торган файдалану территорияләре:

Индекс	Атамасы
CX2-Ф	CX2 зонасы регламенты нигезендә жирләрдән фактта файдалану территориясе
P2.1-П	P2.1 зонасы регламенты нигезендә жирләрдән планлаштырылган файдалану территориясе

Күрсәтелгэн жирләр һәм территорияләр территориаль зоналар булып тормый, әлеге жирләр һәм территорияләр чикләре турында белешмәләр әзерләнми һәм күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертелми.

6. Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында мәжбүри тәртиптә мондый эшчәнлекне гамәлгә ашыру планлаштырылган очракта территорияне үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территорияләр билгеләнә. Мондый территорияләрнең чикләре бер яки берничә территориаль зона чикләрендә билгеләнә.

Чикләрендә территорияне комплекслы һәм тотрыкли үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру каралган территорияләр «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге чикләрендә билгеләнмәгән, шуңа бәйле рәвештә әлеге Кагыйдәләр материалларында чагылдырылмаган.

23 статья. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар

1. «Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар» әлеге Кагыйдәләрнең аерылгысыз өлеше булып тора.

Бу картада территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чикләре чагылдырылды, алар Россия Федерациясе законнары нигезендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдаланууга ёстәмә чикләүләр кертәләр.

2. Әлеге Томның 30 статьясындагы 30.1 өлеше нигезләмәләре нигезендә, әлеге Зона кагыйдәләре кысаларында территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар өч төргә бүленә: билгеләнгән, билгеләнүгә планлаштырыла торган, юнәлешле.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында билгеләнгән һәм территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чикләре генә күрсәтелә.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында территориядән файдалануның махсус шартлары булган ориентлашу зоналары чикләре чагылдырылмый, чөнки алар жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү өлешендә юридик көчкә ия түгел. Әлеге зоналарның якынча чикләре жирлекнең генераль планны нигезләү материаллары составына керә торган генераль планы карталарында чагылдырылырга мөмкин.

Территориядән файдалануның махсус шартлары булган шәһәр төзелешен зоналаштыруны картадан алу мәгълүмати-белешмә характерда була. Территориянең махсус шартлары планлаштырылган зоналар чикләрендә тулысынча яисә өлешчә урнашкан жир кишәрлекләре хокукуы биручеләр мондый зоналар өчен билгеләнгән чикләүләрнең гамәлдә булуын суд тәртибендә дәгъвалиарга хокуклы.

2. Билгеләнгән яисә планлаштырыла торган, характеристикалары күрсәтелгән зоналар чикләрендә тулысынча яисә өлешчә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә тулысынча яисә өлешчә урнашкан жир кишәрлекләре һәм капиталь төзелеш объектлары әлеге Кагыйдәләргә туры килми.

3. Күрсәтелгән картада территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләреннән тыш, махсус сакланылучы табигать территорияләре, мәдәни мирас объектлары территорияләре, ачыкланган мәдәни мирас объектлары, мәдәни мирас объектлары билгеләренә ия объектлар чикләре; тарихи жирлекләр территорияләре чикләре чагылдырылырга мөмкин.

24 статья. Территориаль зоналар чикләре турында белешмәләр

1. Элеге Кагыйдәләргә мәжбүри күшымта итеп билгеләнгән территориаль зоналар чикләре урынының график тасвиrlамасы булган билгеләнгән территориаль зоналар чикләре турында белешмәләр, күчемсез мәлкәтнең Бердәм дәүләт реестрын алыш бару өчен файдаланыла торган координаталар системасында элеге чикләрнең характеристлы нокталары координаталары исемлеге була.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнары шулай ук территориаль зоналар чикләре урынының текст тасвиrlамасын әзерләргә хокуклы. Элеге Кагыйдәләр проектын эшләү қысаларында территориаль зоналар чикләре урынының текст тасвиrlамасы әзерләнмәгән hәм территориаль зоналар чикләре турындагы белешмәләргә кертелмәгән.

2. Территория зоналары чикләре турындагы белешмәләр түбәндәгеләр рәвешенде бирелә:

1) Россия Федерациясе Икътисадый үсеш министрлыгының 2018 елның 23 декабрендәге 650 номерлы боерыгы белән расланган «Торак пунктлар, территориаль зоналар, махсус сакланылуучы табигать территорияләре, территорияләрдән, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар урнашу урынының график тасвиrlамасы» нигезендә элеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән жирлекнең территориаль зоналары чикләре турында белешмәләр булган PDF форматындагы электрон документ;

2) территориаль зоналар чикләре турында мәгълүматны күчемсез мәлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертү өчен кирәклө XML форматындагы электрон документлар рәвешенде.

III ӨЛЕШ. ШӘНӘР ТӨЗЕЛЕШЕ РЕГЛАМЕНТЛАРЫ

IX БҮЛЕК. Шәнәр төзелеше регламентлары

25 статья. Шәнәр төзелеше регламенты составы

1. Шәнәр төзелеше регламенты белән жир кишәрлекләренең хокукий режимы билгеләнә, шулай ук жир кишәрлекләре өслегендә булган һәм аларны төзү процессында һәм капиталь төзелеш объектларын эксплуатацияләүдә файдаланыла торган бөтен нәрсә кебек үк.

2. Шәнәр төзелеше регламентлары түбәндәгеләрне исәпкә алып билгеләнде:

1) территориаль зона чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан фактта файдалануны;

2) жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан гамәлдәге һәм планлаштырыла торган файдалануның төрле төрләренең бер территориаль зонасы чикләрендә яратышыру мәмкинлекләре;

3) функциональ зоналар һәм аларның генераль план белән билгеләнгән планлаштырыла торган үсеш характеристикалары;

4) территория зоналары төрләре;

5) мәдәни мирас объектларын, шулай ук махсус сакланылучы табигать территорияләрен, башка табигать объектларын саклау таләпләре.

3. Шәнәр төзелеше регламентының гамәлдә булуы шәнәр төзелешен зоналаштыру картасында билгеләнгән территориаль зона чикләрендә урнашкан барлык жир кишәрлекләрен һәм капиталь төзелеш объектларына кагыла.

4. Шәнәр төзелеше регламентының гамәлдә булуы жир кишәрлекләренә кагылмый:

1) Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренең) бердәм дәүләт реестрына кертелгән ядкарьләр һәм ансамбльләр территорияләре чикләрендә, шулай ук мәдәни мирас объектлары ачыкланган ядкарьләр яисә ансамбльләр территорияләре чикләрендә;

2) гомуми файдаланудагы территорияләр чикләрендә;

3) линия объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән һәм/яисә линия объектлары белән мәшгуль булган объектлар;

4) файдалы казылмалар чыгару өчен бирелгән.

5. Шәнәр төзелеше регламентлары урман фонды жирләре, еске сулар белән капланган жирләр, запас жирләре, махсус сакланыла торган табигать территорияләре (дәвалау-савыктыру урыннары һәм курортлары жирләреннән тыш), авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр, махсус икътисадый зоналар һәм алгарышлы социаль-икътисадый үсеш территорияләре чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләре составындағы авыл хужалыгы жирләре өчен билгеләнмәгән.

6. Тиешле территориаль зона чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләренә һәм капиталь төзелеш объектларына карата шәнәр төзелеше регламентында түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре;

2) жир кишәрлекләренең ин чик (минималь һәм (яисә) максималь құләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнең ин чик параметрлары;

3) Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү;

4) шәнәр төзелеше регламенты билгеләнә торган территория зонасы чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру каралган очракта, территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителешенең мәмкин булган минималь күрсәткечләренең һәм күрсәтелгән объектларның халык өчен территориаль уңайлылык дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре өстәмә рәвештә күрсәтелә.

7. Жир кишерлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән төп төрләрен билгеләү һәр территориаль зонага карата мәжбүри кулланылырга тиеш, аңа карата шәһәр төзелеше регламенты билгеләнә.

8. Жир кишерлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның барлык төрләре жир кишерлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән төп төрләренә карата өстәмә буларак ына рөхсәт ителә һәм алар белән бергә гамәлгә ашырыла. Төп яки шартлы рөхсәт ителгән төр урынына рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрен куллану рөхсәт ителми.

9. Жир кишерлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән бер төрен үзгәрту, әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә техник регламентлар таләпләрен үтәгән очракта, шәһәр төзелеше регламенты нигезендә гамәлгә ашырыла.

10. Дәүләт хакимијате органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрдән, дәүләт һәм муниципаль унитар предприятиеләрдән тыш, жир кишерлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм ярдәмчел төрләре жир кишерлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына хокук ияләре тарафыннан өстәмә рөхсәтләрдән һәм килештерүләрдән башка мөстәкыйль рәвештә сайлана..

11. Жир кишерлекләреннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 39 статьясы нигезендә әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

12. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмы торган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләрдә урнашкан жир кишерлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәрту турындагы каарлар федераль законнар нигезендә мондый файдалануның башка төренә кабул ителә.

13. Линияле объектларны (гомуми файдаланудагы федераль һәм региональ әһәмиятле автомобиль юлларыннан һәм гомуми файдаланудагы тимер юллардан тыш) урнаштыру, саклагыч корылмаларны (утыртмаларны), мелиорация объектларын, антенна-мачта корылмаларын, мәгълүмат һәм геодезик тамгаларны урнаштыру теләсә кайсы территориаль зонада рөхсәт ителгән файдалануның рөхсәт ителгән төрләре исемлегендә күрсәтелмичә генә рөхсәт ителә.

14. Жир кишерлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрләре Росреестрның 2020 елның 10 октябрендәге П/0412 номерлы боерыгы белән расланган жир кишерлекләреннән файдалануның рөхсәт ителгән төрләре классификаторы (алга таба - Классификатор) нигезендә билгеләнә. Күрсәтелгән классификаторда рөхсәт ителгән файдалану төрләре атамалары, аларның кодлары (санлы билгеләре) һәм жир кишерлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрен тасвирлау бар. Жир кишерлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төренең текстлы исеме һәм аның коды (санлы билгеләнеше) бертерле булып тора.

15. Жир кишерлекләренең чик (минималь һәм (яки) максималь) күләме һәм рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрлары түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) жир кишерлекләренең ин чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы;

2) катларның чикле саны һәм биналарның, корылмаларның чикле биеклеге;

3) жир кишерлекләренең төзелеш алыш баруның максималь проценты, ул жир кишерлекләренең бөтен мәйданына төзелеп бетәргә мөмкин булган суммар мәйданы нисбәте буларак билгеләнә;

4) биналарны, төзелешләрне, корылмаларны мөмкин кадәр урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишерлекләре чикләреннән минималь чигенүләр, якында биналар, корылмалар төзү тыела.

16. Жир кишерлекләренең чик (минималь һәм (яки) максималь) күләме һәм рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрлары кагыйдәләр жыелмасы, техник регламентлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары, санитар кагыйдәләр белән чик параметрларга карата катый таләпләр каралмаган очракларда кулланыла.

17. Жир кишәрлекенең минималь құләменә (мәйданына) чикләуләр бер хокукка ия булған файдалануның бер төре булған чиктәш жир кишәрлекләренә қагылмый.

18. Бинаның беренче катларында барлық өске катлар да бар, шул исәптән мансард катлары да, шулай ук цоколь катның өске өлеши планлаштырылған билге дәрәжәсеннән кимендә 2 метрга югарырак күтәрелсә.

18.1. 6.8. Классификатор коды белән рөхсәт ителгән куллану төре өчен корылмаларның (антенна-мачта) ин чик биеклеге билгеләнергә тиеш түгел.

19. Жир кишәрлекен төзүнең максималь процениты жир кишәрлекенде урнашкан барлық биналар һәм корылмалар, яссы корылмалардан тыш, һәм капитал төзелеш объектларының яисә аларның жир өсте өслегендә булған өлешиләренең (объектның жир асты өлеши) мәйданын исәпкә ала.

20. Территориаль зоналар чикләрендә рөхсәт ителгән жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын куллануның бер үк төрләре белән, әмма жир кишәрлекләренең төрле чик (минималь һәм (яки) максималь) құләме һәм рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын үзгәртеп коруның ин чик параметрлары белән һәм мондый құләмнәр һәм параметрлар белән яраптырылған зоналар билгеләнергә мөмкин.

26 статья. Территориаль зоналарның шәһәр төзелеше регламентлары

Шәһәр төзелеше регламентлары территориаль зонаның һәр төренә карата билгеләнә. Территория зонасының һәр төренең шәһәр төзелеше регламентының гамәли көче әлеге төрдәге барлық билгеләнгән территориаль зоналарга қагыла.

26.1. Рөхсәт ителгән куллануның ярдәмче төрләре

Жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның барлық төрләре жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның төп һәм шартлы рөхсәт ителгән төрләренә карата өстәмә буларак кына рөхсәт ителә һәм алар белән бергә гамәлгә ашырыла. Рөхсәт ителгән куллануның өстәмә төрен бары тик төп яки шартлы рөхсәт ителгән төргә өстәмә рәвештә генә сайларга мөмкин, аны төп яки шартлы рөхсәт ителгән төр урынына билгеләргә ярамый.

Жир участокларының ин чик (минималь һәм (яисә) максималь құләмнәре, шулай ук рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре өчен жир кишәрлекләре чикләренән минималь чигенүләр күрсәтелми, чөнки алар файдалануның төп яисә шартлы рөхсәт ителгән төре белән билгеләнә.

Шәһәр төзелеше регламентында әлеге төр классификаторда тасвирламасы нигезендә конкрет төп яки шартлы рәвештә рөхсәт ителгән төр өчен рөхсәт ителгән өстәмә куллану төрләре күрсәтелми.

Жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның өстәмә төрләре; төп яки шартлы рәвештә рөхсәт ителгән төр кодлары, алар өчен ярдәмче куллану төре билгеләнә, ярдәмче төрләр өчен рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдала нуның ярдәмче төре коды	Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төре исеме	Куллануның ярдәмче төре билгеләнә торған төп һәм шартлы рөхсәт иTELГән төрләре кодлары	Рөхсәт иTELГән төзелеш һәм капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең ин чик параметрлары	
			катларның чикле саны, төзелешнең чикле биеклеге	Төзелешнең максималь проценты
1.15	Авыл хужалығы продукциясен саклау һәм эшкәрту	1.8; 1.9; 1.10; 1.11; 1.12; 1.13	н.у.	н.у.

1.18	Авыл хужалығы житештерүен тәэммин итү	1.8, 1.9, 1.10, 1.11, 1.12, 1.13	н.у.	н.у.
1.19	Печән чабу	1.8	0	н.у.
1.20	Авыл хужалығы хайваннарын көтү	1.8	0	н.у.
2.7.1	Автотранспортны саклау	2.1.1; 2.5; 2.6; 4.1	1 кат, 5 м	20%
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәту	1.7-1.18; 2.1.1; 2.4-2.5; 2.7.1	н.у.	н.у.
3.2.4	Тулай тораклар	3.5.2, 6.12	н.у.	н.у.
3.3	Көнкүреш хезмәте күрсәту	2.5; 2.6; 3.2.4	н.у.	н.у.
3.6.1	Мәдәни-ял итү эшчәnlеге объектлары	3.6.2	н.у.	н.у.
3.10.1	Амбулатория ветеринария хезмәте күрсәту	1.8, 1.9, 1.10, 1.11	н.у.	н.у.
4.4	Кибетләр	3.4.1, 3.4.2, 3.10.1, 4.8.1, 5.2.1, 6.4, 6.9, 7.6, 9.2.1, 12.1	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	4.3, 4.4, 4.7, 4.8.1, 5.2.1, 7.6, 9.2.1	н.у.	н.у.
4.9	Хезмәт гаражлары	3.1, 3.1.2, 3.4.2, 3.8, 3.8.1, 3.9.2, 3.9.3, 4.1, 4.8.1	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль юу урыннары	4.9, 4.9.1.1, 4.9.1.4	2 кат, 10 метр	н.у.
4.9.1.4	Автомобилльэрне ремонтлау	4.9.1.1, 4.9.1.3	2 кат, 10 метр	н.у.
5.1.3	Спорт белән шөгыльләнү өчен мәйданчыклар	3.6.2, 5.2.1, 9.2.1	0	н.у.
5.4	Кече суднолар өчен причаллар	3.6.2, 5.2.1, 9.2.1	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	9.2.1	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	1.13	н.у.	н.у.

26.2. Шәхси торак төзелеше зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (Ж1)

Шәхси торак төзелеше зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (Ж1) әлеге Кагыйдәләр билгеләгән Ж1 индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Шәхси торак төзелеше зоналары тубәндәгеләрне урнаштыру өчен билгеләнгән:

- индивидуаль торак төзелеше һәм шәхси ярдәмче хужалык алып бару өчен билгеләнгән шәхси жир кишәрлекләре белән аерым торучы торак йортлар;

- блокланган торак йортлар;

- аз катлы торак йортлар (дүрт катка кадәр, мансарды да кертеп).

Торак зоналарда аерым торучы, төзелгән яки төзелгән социаль һәм коммуналь-көнкүреш объектлары, сәламәтлек саклау объектлары, мәктәпкәчә, башлангыч гомуми һәм урта гомуми белем бирү объектлары, дини биналар, автомобиль транспортны тукталышлары, гараж билгеләнеше объектлары, гражданнар яшәү белән бәйле һәм эйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясамый торган объектлар урнаштыру рөхсәт ителә. Торак зоналар составына шулай ук бакчачылыкны алып бару өчен билгеләнгән территорияләр дә кертелергә мөмкин.

Жир кишәрлекләре барлыкка килгәндә (шул исәптән, бүлешу яки бүләп бирү юлы белән), кодлар белән рөхсәт ителгән файдалану төрләре 2.1, 2.2, 2.3 (блоклар саны икедән артмаган) фронт буйлап жир кишәрлекенең минималь киңлеге 25 метрдан да ким булмаска тиеш; код өчен 2.3, шул исәптән блоклар белән икедән артык - 15 метрдан артмаска тиеш.

2.1, 2.2, 2.3 кодлары белән рөхсәт ителгән куллану төрләре өчен ин чик катлар саны һәм ин чик биеклеге төп биналарга һәм корылмаларга карата билгеләнә. Ярдәмче корылмаларның максималь биеклеге-яссы тубәнең өске өлешенә кадәр 4 м, кыска тубәнең өлешенә кадәр 5 м.

6.8. кодлы рөхсәт ителгән файдалану төре өчен (антлы-мачта корылмалары) 2.1, 2.1.1, 2.2, 2.3, 3.5.1, 3.5.2 кодлы рөхсәт ителгән куллану төрләре булган жир кишәрлекләре чикләренә кадәр 50 метрдан да ким булмаган ара .

Рөхсәт ителгән куллану төрләре булган җәмәгать биналары өчен тубә белән 4.0-4.10 кодларында каралган, тубәнең карнизы чыгышы 0,5 метрдан артып киткән очракта, күрше жир участокларының чикләренә кадәр минималь ара-тубә карнизыннан 1 метр.

Шәхси торак төзелеше өчен тубәндәге ераклыкларны алырга кирәк:

- участокның чигенән торак йорт стенасына кадәр - кимендә 3 метр, урам яғыннан (юл йөрү) - кимендә 5 метр;

- участокның чикләреннән алып хужалык корылмаларына кадәр кимендә 1 метр, урам яғыннан (юл йөрү) - 5 метрдан да ким булмаган; тубәле корылмалар өчен әлеге аралар тубәнең карнизы 0,5 метрдан артса, тубәнең карнизыннан үлчәнә;

- бәдрәфтән, тирес складлау мәйданчыкларыннан, чүп-чар чоқырыннан, чистарту корылмаларыннан, терлекләрне тоту өчен хужалык корылмаларыннан алып күрше торак бина стеналарына кадәр кимендә 10 метрга кадәр;

- торак бина тәрәзәләреннән алып күрше участокта урнашкан хужалык корылмаларына кадәр - кимендә 10 метр, автотранспортны саклау өчен корылмаларга кадәр (гараж) - кимендә 4 метр;

- үзәкләштерелгән канализация булмагандың бәдрәфтән су белән тәэммин иту чыганагына кадәр ара (кое) - 25 метрдан да ким түгел.

Блокланган һәм аз катлы күпкатлы торак төзелеше өчен тубәндәге ераклыкларны алырга кирәк:

- участокның чигенән торак йорт стенасына кадәр - кимендә 3 метр, урам яғыннан (юл йөрү) - 2.3 коды өчен кимендә 5 метр;

- 2 - 3 кат биекләтәге торак биналарның озын яклары арасында: кимендә 15 м;

4 кат: кимендә 20 м (көнкүреш өзелмәләре);

- - шул ук биналарның озын яклары һәм торцалары белән торак булмәләрнең тәрәзәләре арасында - 10 метрдан да ким булмаган

Гомуми файдаланудагы мәйданчыклар торак һәм ижтимагый биналардан тубәндәге ераклыкта урнаштырылырга тиеш:

- балаларга уйнау өчен жир торак биналарга кадәр - 12 м;

- өлкән яшьтәге халыкның ялы өчен - 10 м;

- автомобиль кую өчен - 10 м;
- спорт белән шөгыльләнү өчен 10 метрдан 40 метрга кадәр;
- хужалык максатлары өчен - 20 м;
- калдыклар өчен контейнерлы мәйданчыклар - 20 метрдан 100 метрга кадәр.

Автомобиль транспортның саклау урыннарыннан тыш, урамнар яғыннан өстәмә корылмаларын үрнаштыру рөхсәт ителми.

Рөхсәт ителгән файдалану төрләре өчен киртәләрнең максималь биеклеге 2.1, 2.2 кодлар белән - 2 м, 2.1.1, 2.3 кодлар белән - 1.5 м. Чиктәш участоклар арасындағы киртәләр материалы һәм тибы, аерым алганда, бакчалар биләп торган өлешендә - ябык түгел, чөлтәрсыман, кояшны нурларын үткәрүче.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең ин чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнен, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнен ин чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишәрлекләренең ин чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнен ин чик параметрлары			
Код	Атамасы	Жир участогы күләме, кв м.	Катлар саны / төзелеш биеклеге	Төзелешне ң максималь проценты	Жир кишәрлекләгө чиқләреннән минималь чигенүләр, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
2.1	Шәхси торак төзелеше өчен	мин. - 1000 макс. - 2500	3 кат/18 м	50 %	5/3
2.2	Шәхси ярдәмче хужалык алыш бару өчен (йорт янындағы жир кишәрлекләгө)	мин. - 1000 макс. - 2500	3 кат/18 м	40 %	5/3
2.3	Блоклы торак төзелеше	мин. - 1000 макс. - 2500	3 кат/18 м	60 %	5/3
3.4.1	Амбулатор-поликлиника хезмәте күрсәту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.5.1	Мәктәпкәчә, башлангыч һәм урта гомуми белем бирү	н.у.	н.у.	н.у.	10/н.у.
3.8	Ижтимагый идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.8.1	Дәүләт идарәсе	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.3	Спорт белән шөгыльләнү өчен мәйданчыклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.3	Тарихи-мәдәни эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләр (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл чөлтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндөрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре					
1.5	Бакчачылык	мин. - 1 н.у. макс. - 3000	0/0	0 %	н.у.
2.1.1	Азкатлы күпфтирлы торак төзелеше	мин. - 500 макс. - н.у.	4 кат (мансардны да кертеп)/ 20 м	75%	н.у.

2.7	Торак төзелешенә хезмәт күрсәту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	1 кат/5 м	н.у.	н.у.
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәэмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.1	Социаль хезмәт күрсәту йортлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.2	Халыкка социаль ярдәм күрсәту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.3	Элемтә хезмәтләре күрсәту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.4	Тулай тораклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.3	Көнкүреш хезмәте күрсәту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.6.1	Мәдәни-ял итү эшчәnlеге объектлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7	Дини файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.1	Дини йолаларны гамәлгә ашыру	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.2	Дини идарә hәм мәгариф	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология hәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәnlекне тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.10.1	Амбулатор ветеринария хезмәте күрсәту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.1	Эшлекле идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4	Кибетләр	н.у.	3 катлы/н.у.	н.у.	н.у.
4.5	Банк hәм иминият эшчәnlеге	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.7	Кунакханә хезмәте	н.у.	3 катлы/н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль юу урыннары	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
4.9.1.4	Автомобилләрне ремонтлау	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
13.1	Бакчачылык алыш бару	мин. - 1 н.у. макс. - 3000	0/0	0 %	н.у.

Искәрмәләр.

«Жир кишәrlеге чикләреннән минималь чигенүләр» графасында вакланма аша жир кишәrlегенен урамнары hәм башка якларыннан чигенү күрсәткечләре китерелә.

«н.у.» шартлы кыскаруы мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар белән билгеләнде.

Жир участокларыннан hәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның өстәмә төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп hәм шартлы төрләре өчен IX бүлек, 26 Статья, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Әлеге статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары hәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

26.3. Күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зоналарның (ОД) шәһәр төзелеше регламенты

Күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зоналарның шәһәр төзелеше регламенты әлеге Кагыйдәләр билгеләгән ОД индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зоналар мәдәният, сөүдә, сәламәтлек саклау, жәмәгать туклануы, социаль һәм мәдәни-көнкүрещ билгеләнешендәге объектлар, эшкуарлык эшчәнлеге, урта һөнәри һәм югары һөнәри белем биры объектлары, административ, фәнни-тикшеренү учреждениеләре, күлт биналары, автомобиль транспортны тұкталышлары, эшлекле, финанс билгеләнешендәге объектлар, гражданнарның тормыш эшчәнлеген тәэммин итүгә бәйле башка объектлар урнаштыру өчен билгеләнгән.

Ижтимагый-эшлекле зоналарда урнаштыру өчен рөхсәт ителгән капиталъ төзелеш объектлары исемлегенә торак йортлар, блоклы төзелешинең торак йортлары, күпфатирлы йортлар, кунакханәләр, жир асты яки күпкатлы гаражлар көртөлөргә мөмкин.

Жир кишәрлекләре барлықка килгәндә (шул исәптән, бүлешу яки бүлеп биры юлы белән), кодлар белән рөхсәт ителгән файдалану төрләре 2.1, 2.2, 2.3 (блоклар саны икедән артмаган) фронт буйлап жир кишәрлекенең минималь киңлеге 25 метрдан да ким булмаска тиеш; код өчен 2.3, шул исәптән блоклар белән икедән артык - 15 метрдан артмаска тиеш.

2.1, 2.2, 2.3 кодлары белән рөхсәт ителгән куллану төрләре өчен ин чик катлар саны һәм ин чик биеклеге тәп биналарга һәм корылмаларга карата билгеләнә. Ярдәмче корылмаларның максималь биеклеге-яссы түбәнең өске өлешенә кадәр 4 м, кыска түбәнең өлешенә кадәр 5 м.

6.8. кодлы рөхсәт ителгән файдалану төре өчен (антлы-мачта корылмалары) 2.1, 2.1.1, 2.2, 2.3, 3.5.1, 3.5.2 кодлы рөхсәт ителгән куллану төрләре булган жир кишәрлекләре чикләренә кадәр 50 метрдан да ким булмаган ара .

Рөхсәт ителгән куллану төрләре булган жәмәгать биналары өчен түбә белән 4.0-4.10 кодларында каралған, түбәнең карнизы чыгышы 0,5 метрдан артып киткән очракта, күрше жир участокларының чикләренә кадәр минималь ара-түбә карнизыннан 1 метр.

Биналар арасындағы минималь ераклык:

- мәктәпкәчә һәм гомуми белем биры учреждениеләре өчен кызыл линиядән тәп төзелешкә кадәр - 10 м;
- стационары булган дәвалау учреждениеләре өчен кызыл линиядән тәп төзелешкә кадәр - 30 м;
- стационары булган дәвалау учреждениесе һәм башка ижтимагый һәм торак биналары арасындағы ераклык кимендә 50 м;

Шәхси торак төзелеше өчен түбәндәге ераклыкларны алырга кирәк:

- участокның чигеннән торак йорт стенасына кадәр - кимендә 3 метр, урам яғыннан (юл йөрү) - кимендә 5 метр;
- участокның чикләреннән алып хужалық корылмаларына кадәр кимендә 1 метр, урам яғыннан (юл йөрү) - 5 метрдан да ким булмаган; түбәле корылмалар өчен әлеге аралар түбәнең карнизы 0,5 метрдан артса, түбәнең карнизыннан үлчәнә;
- бәдрәфтән, тирес складлау мәйданчыкларыннан, чүп-чар чоқырыннан, чистарту корылмаларыннан, терлекләрне тоту өчен хужалық корылмаларыннан алып күрше торак бина стеналарына кадәр кимендә 10 метрга кадәр;
- торак бина тәрәзәләреннән алып күрше участокта урнашкан хужалық корылмаларына кадәр - кимендә 10 метр, автотранспортны саклау өчен корылмаларга кадәр (гараж) - кимендә 4 метр;
- үзәкләштерелгән канализация булмаганда бәдрәфтән су белән тәэммин иту чыганагына кадәр ара (кое) - 25 метрдан да ким түгел.

Блокланган һәм аз катлы күпкатлы торак төзелеше өчен түбәндәге ераклыкларны алырга кирәк:

- участокның чигеннән торак йорт стенасына кадәр - кимендә 3 метр, урам яғыннан (юл йөрү) - 2.3 коды өчен кимендә 5 метр;
- 2 - 3 кат биеклектәге торак биналарның озын яклары арасында: кимендә 15 м;
- 4 кат: кимендә 20 м (көнкүрещ өзелмәләре);
- шул ук биналарның озын яклары һәм торцалары белән торак бүлмәләрнең тәрәзәләре арасында- 10 метрдан да ким булмаган

Гомуми файдаланудагы мәйданчыклар торак һәм ижтимагый биналардан түбәндәге ераклыкта урнаштырылырга тиеш:

- балаларга уйнау өчен жир торак биналарга кадәр - 12 м;

- өлкән яштәге халыкның ялы өчен - 10 м;
- автомобиль кую өчен - 10 м;
- спорт белән шөгыльләнү өчен 10 метрдан 40 метрга кадәр;
- хужалык максатлары өчен - 20 м;
- калдыклар өчен контейнерлы мәйданчыклар - 20 метрдан 100 метрга кадәр.

Рөхсәт ителгән файдалану төрләре өчен киртәләрнең максималь биеклеге 2.1, 2.2 кодлар белән - 2 м, 2.1.1, 2.3 кодлар белән - 1.5 м. Чиктәш участоклар арасындағы киртәләр материалы һәм тибы, аерым алганда, бакчалар биләп торган өлешендә - ябык түгел, чөлтәрсыман, кояшны нурларын үткәрүче.

Жир кишәрлекләренән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең ин чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүнең ин чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишәрлекләренең ин чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүнең ин чик параметрлары			
Код	Атамасы	Жир участогы күләме, кв м.	катлар саны / төзелеш биеклеге	Төзелешне ң максималь проценты	Жир кишәрлекләренең ин чик параметрлары
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
2.7	Торак төзелешенә хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәэмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.2	Халыкка социаль ярдәм күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.3	Элемтә хезмәтләре күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.4	Тулай тораклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.3	Көнкүреш хезмәте күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.4.1	Амбулатор-поликлиника хезмәте күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.4.2	Стационар медицина хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.5.1	Мәктәпкәчә, башлангыч һәм урта гомуми белем бирү	н.у.	н.у.	н.у.	10/н.у.
3.5.2	Урта һәм югары һөнәри белем	н.у.	н.у.	н.у.	10/н.у.
3.6.1	Мәдәни-ял итү эшчәнлеге объектлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7	Дини файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.1	Дини йолаларны гамәлгә ашыру	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.2	Дини идарә һәм мәгариф	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.8	Ижтимагый идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.8.1	Дәүләт идарәсе	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.8.2	Вәкиллек эшчәнлеге	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.2	Фәнни тикшеренүләр үткәрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.10.1	Амбулатор ветеринария хезмәте күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.1	Эшлекле идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4	Кибетләр	н.у.	3 катлы/н.у.	н.у.	н.у.

4.5	Банк һәм иминият эшчәнлеге	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	3 катлы/н.у.	н.у.	н.у.
4.7	Кунакханә хезмәте	н.у.	5 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.8.1	Күңел ачу чаралары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.1	Спорт-тамаша чараларын тәэммин иту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.2	Биналарда спорт белән шөгыльләнүне тәэммин иту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.3	Спорт белән шөгыльләнү өчен мәйданчыклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.3	Тарихи-мәдәни эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл чeltәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

Рохсәт ителгән файдалануның шартлы рохсәт ителгән төрләре

2.1	Шәхси торак төзелеше өчен	мин. - 1000 макс. - 2500	3 кат/18 м	50 %	5/3
2.1.1	Азкатлы күпфтирлы торак төзелеше	мин. - 500 макс. - н.у.	4 кат (мансадны да кертеп)/ 20 м	75%	н.у.
2.2	Шәхси ярдәмче хужалык алыш бару өчен (йорт янындагы жир кишәрлеке)	мин. - 1000 макс. - 2500	3 кат/18 м	40 %	5/3
2.3	Блоклы торак төзелеше	мин. - 1000 макс. - 2500	3 кат/18 м	60 %	5/3
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	1 кат/5 м	н.у.	н.у.
3.2.1	Социаль хезмәт күрсәтү йортлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.4.3	Махсус билгеләнештәге медицина оешмалары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәгә эшчәнлекне тәэммин иту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.3	Фәнни сынаулар үткәру	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.2	Сәүдә объектлары (сәүдә үзәкләре, сәүдә-күңел ачу үзәкләре (комплекслар)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.3	Базарлар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9	Хезмәт гаражлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.1	Транспорт чараларына ягулык салу	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.2	Юл ялын тәэммин иту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль юу урыннары	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
4.9.1.4	Автомобильләрне ремонтлау	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
4.10	Күргәзмә-ярминкә эшчәнлеке	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

5.1.4	Спорт белән шөгыльләнү өчен жиһазландырылган мәйданчыклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.5	Су спорты	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.2.2	Пассажирларга хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.2.3	Гомуми файдаланудагы транспорт кую урыны	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.4	Һава транспорты	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.6	Урамнан тыш транспорт	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
8.0	Оборонаны һәм куркынычсызлыкны тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
8.3	Әчке хокук тәртибен тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

Искәрмәләр.

«Жир кишәрлеге чикләреннән минималь чигенүләр» графасында вакланма аша жир кишәрлегенең урамнары һәм башка якларыннан чигенү күрсәткечләре китерелә.

«н.у.» шартлы қыскаруы мәгънәссе билгеләнмәгән параметрлар белән билгеләнде.

Жир участокларыннан һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануның өстәмә төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX булек, 26 Статья, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Әлеге статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

26.4. Инженерлык инфраструктурасы зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (И)

Инженерлык инфраструктурасы зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (И) әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән И индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Инженерлык инфраструктурасы зоналары инженерлык инфраструктурасы объектларын, шул исәптән корылмаларны һәм коммуникацияләрне урнаштыру өчен, шулай ук техник регламентлар таләпләре нигезендә мондый объектларның санитар-яклау зоналарын билгеләү өчен билгеләнгән.

Жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишәрлекләренең иң чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары			
Код	Атамасы	Жир участогы куләме, кв м.	катлар саны / төзелеш биеклеге	Төзелешне ң максималь проценты	Жир кишәрлеге чикләреннә н минималь чигенүләр, м
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	1 кат/5 м	н.у.	н.у.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	1 кат/5 м	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәэмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәнлекне тәэмин иту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9	Хезмәт гаражлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.7	Энергетика	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.5	Торбауткәргеч транспорт	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл чeltәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндөрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре

4.4	Кибетләр	н.у.	3 катлы/н.у.	н.у.	н.у.
4.9	Хезмәт гаражлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.8	Элемәтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.4	Һава транспорты	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

Искәрмәләр.

«н.у.» шартлы кыскаруы мәгънәссе билгеләнмәгән параметрлар белән билгеләнде.

Жир участокларыннан һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануның өстәмә төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлек, 26 Статья, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Әлеге статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

26.5. IV-V класслы куркынычлык житештерү һәм склад объектлары зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (П3.1)

IV-V класслы куркынычлык житештерү һәм склад объектлары зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (П3.1) әлеге Кагыйдәләр билгеләгән П3.1 индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Житештерү зоналары әйләнә-тирә мохиткә йогынты ясауның төрле нормативлары булган житештерү объектларын, склад объектларын урнаштыру, шулай ук техник регламентлар таләпләре нигезендә мондый объектларның санитар-яклау зоналарын билгеләү өчен билгеләнгән.

Жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларынан рөхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишәрлекләренең иң чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары			
Код	Атамасы	Жир участогы күләме, кв м.	Катлар саны / төзелеш биеклеге	Төзелешне ң максималь проценты	Жир кишәрлеге чикләренә и минималь чигенүләр, м

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	1 кат/5 м	н.у.	н.у.
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәэмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.3	Жиңел сәнәгать	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.4	Азық-төлек сәнәгате	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.6	Төзелеш сәнәгате	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.9	Складлар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.9.1	Склад мәйданчыклары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл чөлтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндөрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре					
н.у.					

Искәрмәләр.

«н.у.» шартлы кыскаруы мәгънәссе билгеләнмәгән параметрлар белән билгеләнде.

Жир участокларыннан һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануның өстәмә төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлек, 26 Статья, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Әлеге статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

26.6. Авыл хужалығы билгеләнешендәге объектлар зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (СХ2)

Авыл хужалығы билгеләнешендәге объектлар зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (СХ2) әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән СХ2 индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Авыл хужалығы билгеләнешендәге объектлар зоналары авыл хужалығы эшчәнлеген алыш бару, фермер хужалыклары, фәнни-тикшеренү, уку һәм авыл хужалығы житештерүен бәйле башка максатлар эшчәнлеген тәэмин итү өчен, шулай ук аквакультура (балыкчылык), шул исәптән аывыл хужалығы житештерүе өчен кирәkle капиталь төзелеш объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән.

Жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнәң, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүненең иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишәрлекләренең иң чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүненең иң чик параметрлары			
Код	Атамасы	жир участокының күләме, га	катлар саны / төзелеш биеклеге	Төзелешнең максималь проценты	жир кишәрлекләгеге чикләренән минималь

					чиғенүләр, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
1.3	Яшелчәчелек *)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.5	Бакчачылык	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.8	Терлекчелек	макс. - 50	н.у.	н.у.	н.у.
1.9	Жәнлекчелек	макс. - 50	н.у.	н.у.	н.у.
1.10	Кошчылык	макс. - 50	н.у.	н.у.	н.у.
1.11	Дұңғызылык	макс. - 50	н.у.	н.у.	н.у.
1.12	Умартачылык	макс.- 1	н.у.	10 %	н.у.
1.13	Балыкчылык	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.14	Авыл хужалығын фәнни яктан тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.15	Авыл хужалығы продукциясен саклау һәм эшкәрту	макс. - 10	н.у.	н.у.	н.у.
1.17	Питомниклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.18	Авыл хужалығы житештерүен тәэмин итү	макс. - 10	н.у.	н.у.	н.у.
1.19	Печән чабу	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.20	Авыл хужалығы хайваннарын көтү	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	н.у./5 м	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр елкәсендәгә эшчәнлекне тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.10.1	Амбулатор ветеринария хезмәте күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4	Кибетләр	н.у.	3 катлы/н.у.	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.1	Транспорт чараларына ягулык салу	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль юу урыннары	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
6.9	Складлар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.9.1	Склад мәйданчыклары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.12	Фәнни-житештерү эшчәнлеге	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл чөлтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндөрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре					
3.9.2	Фәнни тикшеренүләр үткәрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.3	Фәнни сынаулар үткәрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.10	Күргәзмә-ярминкә эшчәнлеге	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.3	Аучылык һәм балыкчылык	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

Искәрмәләр.

*) Капиталь төзелеш объектлары булгандың кулланып яшелчәчелек.

«н.у.» шартлы кыскаруы мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар белән билгеләнде.

Жир участокларыннан һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның өстәмә төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлек, 26 Статья, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Әлеге статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

26.7. Рекреацион билгеләнештәге зоналарның шәһәр төзелеше регламенты (Р2.1)

Рекреацион билгеләнештәге зоналарның шәһәр төзелеше регламенты (Р2.1) әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән Р2.1 индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Рекреацион билгеләнештәге зоналар яшел үсентеләрне саклау һәм яңадан торғызу, аларны рациональ файдалануны һәм халыкның ялын оештыру максатларында куллануны тәэмин итү өчен билгеләнгән. Шәһәр урманнары, парклар, скверлар, бульварлар, буалар, кулләр булган, әлеге зонага хезмәт күрсәту белән бәйле территорияләрне үз эченә ала.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең ин чик (минималь һәм (яисә) максималь құләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең ин чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишәрлекләренең ин чик құләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең ин чик параметрлары			
Код	Атамасы	жир участокының құләме, га	катлар саны / төзелеш биеклеге	Төзелешнең максималь проценты	жир кишәрлеге чикләренән минималь чигенүләр, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
1.19	Печән чабу	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.20	Авыл хужалыгы хайваннарын көтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.6.2	Мәдәният һәм ял парклары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.3	Спорт белән шөгыльләнү өчен мәйданчыклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.2	Табигый-танып белү туризмы	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.1	Табигать территорияләрен саклау	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл чөлтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре					
1.12	Умартачылык	макс.- 1	н.у.	н.у.	н.у.
1.13	Балыкчылык	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
2.4	Күчмә торак	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәэммин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.6.1	Мәдәни-ял итү эшчәнлеге объектлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.6.3	Цирклар һәм жәнлекләр тоту урыннары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7	Дини файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.1	Дини йолаларны гамәлгә ашыру	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.2	Дини идарә һәм мәгариф	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәнлекне тәэммин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4	Кибетләр	н.у.	3 катлы/н.у.	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	3 катлы/н.у.	н.у.	н.у.
4.8.1	Күнел ачу чаралары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.1	Спорт-тамаша чараларын тәэммин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.2	Биналарда спорт белән шөгыльләнүне тәэммин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.2.1	Туристлык хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.3	Аучылык һәм балыкчылык	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.4	Кече суднолар өчен причаллар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.5	Гольф яки атта йөрү өчен майданнар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.2	Курорт эшчәнлеге	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.2.1	Санаторий эшчәнлеге	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.3	Тарихи-мәдәни эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

Искәрмәләр.

«н.у.» шартлы кыскаруы мәгънәссе билгеләнмәгән параметрлар белән билгеләнде.

Жир участокларыннан һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның өстәмә төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлек, 26 Статья, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Әлеге статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

26.8. Зиратлар урнаштыру зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (CH1)

Зиратлар урнаштыру зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (CH1) әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән CH1 индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Зиратлар урнаштыру зоналары күму урыннарын (зиратларны, крематорийларны, башка күму урыннарын) урнаштыру һәм эшләтү өчен билгеләнгән. Әлеге төр зоналарны урнаштыру күрсәтелгән зоналарны бүлеп чыгару юлы белән генә һәм башка территориаль зоналарда ярамаслык итеп тәэммин ителергә мөмкин.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең иң чик (минималь һәм (яисә) максималь құләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану тәре		Жир кишәрлекләренең ин чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнең ин чик параметрлары			
Код	Атамасы	Жир участогы күләме, кв м.	катлар саны / төзелеш биеклеге	Төзелешне ң максималь проценты	Жир кишәрлеге чикләренә н минималь чигенүләр, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәнлекне тәэмин иту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.2.3	Гомуми файдаланудагы транспорт тукталышлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан максус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл чeltәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.1	Ритуаль эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре					
н.у.					

Искәрмәләр.

«н.у.» шартлы кыскаруы мәгънәссе билгеләнмәгән параметрлар белән билгеләнде.

Жир участокларыннан һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануның ёстэмә төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлек, 26 Статья, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Әлеге статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

27 статья. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган жирләр

ЛО - линия объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән һәм (яисә) линия объектлары белән биләнгән жир кишәрлекләре.

Линия объектларына электр линияләре, элементе линияләре (шул исәптән линия-кабель корылмалары), торбауткәргечләр, автомобиль юллары, тимер юл линияләре һәм башка шундый корылмалар керә.

Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган жир кишәрлекләрен куллану федераль законнар нигезендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органнары, Россия Федерациясе субъектлары башкарма хакимиятенең вәкаләтле органнары яисә жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары тарафыннан билгеләнә. Шәһәр төзелеше регламентлары гамәлдә булмаган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган

жирлэрдэ урнашкан жир кишэрлеклэрнэн һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү турындағы каарлар федераль законнар нигезендә мондый файдалануның башка төренә кабул ителә.

Линия объектларын урнаштыру (гомуми файдаланудагы тимер юллардан һәм гомуми файдаланудагы федераль һәм региональ әһәмиятле автомобиль юлларыннан тыш) теләсә кайсы территориаль зонада рөхсәт ителгән файдалануның рөхсәт ителгән төрләре исемлегендә күрсәтелмичә рөхсәт ителә.

28 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнмәгән жирләр

ЛФ - урман фонды жирләре.

ВО - өслек сулар белән капланган жирләр.

АХ - авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составында авыл хужалыгы жирләре.

МСТТ - махсус сакланучы табигать территорияләре жирләре.

Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнмәгән жир кишэрлекләрен куллану федераль законнар нигезендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органнары, Россия Федерациясе субъектлары башкарма хакимиятенең вәкаләтле органнары яисә вәкаләтле жирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирлэрдэ урнашкан жир кишэрлеклэрнэн һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү турындағы каарлар федераль законнар нигезендә мондый файдалануның башка төренә кабул ителә.

Жирләрдән яисә жир кишэрлекләреннэн урман фонды жирләре составыннан файдалану урманчылыкның урман хужалыгы регламенты белән билгеләнә, аның чикләрендә урман фонды жирләре урнашкан, урман мөнәсәбәтләре өлкәсендәге федераль һәм региональ законнар нигезендә билгеләнә.

Махсус сакланылучы табигать территорияләре чикләрендә урнашкан жирләрдән яисә жир кишэрлекләреннэн файдалану махсус сакланылучы табигать территорияләре турындағы законнар нигезендә махсус сакланылучы табигать территориясе турындағы нигезләмә белән билгеләнә.

Жир өсте сулары белән капланган жирләрдән файдалану Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә вәкаләтле башкарма хакимият органнары тарафыннан билгеләнә.

Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындағы авыл хужалыгы жирләренә торак пунктлар чикләреннэн читтә урнашкан күпъеллык үсентеләр (бакчалар, виноградлыклар һәм башкалар) биләгән чәчүлекләр, печәнлекләр, көтүлекләр, ятмалар, жирләр керә. Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындағы авыл хужалыгы жирләре өстенлеккә ия һәм махсус сакланылырга тиеш. Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындағы авыл хужалыгы жирләре гражданнарның үз ихтыяжлары өчен бакчачылыкны алыш бару территориясе чикләренә кертелә алмый, шулай ук бакча йортлары, торак йортлар, хужалык корылмалары һәм бакча жир кишэрлекендә гаражлар төзү өчен файдаланыла алмый.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталарында авыл хужалыгы жирләре индексы белән билгеләнә торган авыл хужалыгы жирләре составына авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрнең хужалык эчендәге юллары, саклагыч урман утыртмалары, агач-куак үсемлекләре белән биләнгән, жирләрне тискәре йогынтыдан саклау функциясен башкаручы башка жирләр дә кертелергә мөмкин.

29 статья. Жирләрдән фактта яисә планлаштырылган файдалану территорияләре

Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталарында территориаль планлаштыру документлары нигезендә шәһәр төзелеше регламентлары һәм территорияне файдалануның махсус шартлары булган зоналар билгеләнергә тиеш, ләкин гамәлдәге закон таләпләре нигезендә, бу территорияләр өчен территориаль зона билгеләнергә тиеш түгел.

Мондый территорияләрне билгеләү өчен жирләрдән (жир кишэрлеге яисә аның өлеше) факттагы яисә планлаштырылган файдалану территориясе төшенчәсе кулланыла.

Жир кишәрлекенең бер өлешен фактта яисә планлаштырып куллану территориясе - жир кишәрлекенең зур булмаган өлешен биләгән территория (шул исәптән ике яки аннан да аерымланган кишәрлектән торган бердәм жир файдаланудагы), ул фактта кулланыла яки теге яки бу территориаль зонаның шәһәр төзелеше регламенты нигезендә файдалану планлаштырыла, ул бәтен жир кишәрлекенең яисә аның өлешенә карата билгеләнә алмый.

Һәр жир кишәрлекенең бер генә территориаль зонага каравы турындагы законнар таләпләре нигезендә, территориаль зона жир кишәрлекенең бер өлешенә карата (шул исәптән бердәм жирдән файдалануның аерымланган кишәрлекенең карата) билгеләнә алмый. Жир кишәрлекенең бер өлешен фактта яисә планлаштырып файдалануга туры килә торган территориаль зонаның шәһәр төзелеше регламенты, рөхсәт ителгән файдалану төрләренең, жир кишәрлекләренең инч (минималь) һәм (яисә) максималь күләмнәренең һәм рөхсәт ителгән төзелешнең инч чик параметрларының, жир кишәрлекенең калган (зуррак) өлешен капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүнен барлык жир кишәрлекенең кагыла алмый.

Жир кишәрлекеге өлешен фактта яисә планлаштырып куллану территорияләре территориаль зонаның хокукий статусы юк. Элеге территорияләрнең чикләре, шулай ук территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның аларга туры килә торган чикләре ориентир рәвешендә була һәм тиешле функциональ зоналар һәм зоналар чикләре нигезендә жирлекнең генераль планы карталарында территориядән файдалануның махсус шартлары булган шәһәр төзелеше зонасы карталарында чагылдырыла.

Элеге территорияләрне билгеләү өчен шәһәр төзелешен зоналаштыру карталарында жир кишәрлекенең факттагы яки планлаштырылган өлешеннән файдалану буенча территориаль зона индексы кулланыла, фактта файдалану очрагында "Ф" индексы белән яки жир кишәрлекенең файдалану планлаштырылган очракта "П" индексы белән тулыландырылган.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталарында жирләрдән фактта һәм планлаштырылган файдалануның түбәндәгә төрләре күрсәтелгән:

CX2-Ф - CX2 зonasы регламенты нигезендә жирләрдән фактта файдалану территориясе.

P2.1-П - P2.1 зonasы регламенты нигезендә жирләрдән планлаштырылган файдалану территориясе.

Гамәлдәге кануннар нигезендә, жирләрнең хокукий статусы кәйләнмәгән территорияләр, эгәр алар кешеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә, эйләнә-тире мохиткә куркыныч тудырмаса, чикләнмәгән озак яши ала. Жир кишәрлекеге өлешләрен фактта яисә планлаштырылган файдалану территориясендә капиталъ төзелешнең булган объектларын яца төзелешкә яисә реконструкцияләүгә рөхсәт алу өчен жир кишәрлекен ызанлау (булыш яки булеп бирү) үткәрергә һәм территориядән фактта файдалануга яисә планлаштырыла торган территориянең чикләрен билгеләү өлешендә әлеге Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертергә кирәк.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында жирләрдән фактта файдалану территориясе сыйфатында шулай ук урман фонды жирләрендә яисә махсус саклана торган территорияләрдә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнмәгән жир кишәрлекләре дә күрсәтелә ала.

Х БҮЛЕК. Жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү

30 статья. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү

30.1. Гомуми нигезләмәләр

1) Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә жир асты байлыклары, нава һәм су законнары турында законнарда башкасы каралмаган булса, жир кишәрлекләреннән файдалану чикләнә һәм (яисә) мондый жир кишәрлекләрендә урнашкан күчемсез мәлкәт объектларын урнаштыруны һәм (яисә) файдалануны тыя һәм (яисә) территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар урнаштыру максатларына туры килми торган башка эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру өчен жир кишәрлекләреннән файдалануны чикли яисә тыя торган жир кишәрлекләреннән файдалануны чикли.

2) Территориянең аерым шартлары булган зона төрләренең тулы исемлеге Россия Федерациясе Жир кодексының 105 статьясында китерелгән.

3) Федераль закон нигезендә, жир кишәрлекләрен һәм капиталь төзелеш объектларын куллануны чикләү бары тик федераль закон таләпләре нигезендә рәсми рәвештә билгеләнгән территориядән файдалануның аерым шартлары булган зоналар чикләрендә генә гамәлдә. Жирлекләрнең, шәһәр округларының жирле үзидаре органнары үз вәкаләтләренә кертелмәгән территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның күләмнәрен һәм (яисә) чикләрен билгели алмый.

Шунда ярашлы рәвештә әлеге Кагыйдәләр кысаларында территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар өч төргә бүленә:

- билгеләнгән - Россия Федерациясе законнары нигезендә чикләре билгеләнгән һәм расланган зоналар;

- билгеләүгә планлаштырылган-чикләре Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнмәгән һәм расланмаган, эмма законнар нигезендә билгеләнергә тиеш булган зоналар, чикләрне билгеләүнәң билгеләнгән күләме һәм бер үк төрле кагыйдәләре (критерийлары) бар;

- якынча билгеләнештәге - Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнмәгән һәм расланмаган зоналар, алар законнар нигезендә билгеләнергә тиеш, эмма чикләр билгеләү буенча билгеләнгән үлчәмнәре һәм бер урынлы кагыйдәләре (критерийлары) юк; мондый зоналар өчен закон дәрәжәсендә бары тик ориентир күләмнәре генә билгеләнгән, мондый зоналар чикләре билгеләнгән очракта, әйләнә-тире мохиткә йогынты ясау дәрәжәсен исәпләүләр һәм (яисә) натураль үлчәүләр үткәрү юлы белән төгәлләштерелергә тиеш.

4) Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында территориядән файдалануның махсус шартлары булган билгеләнгән зоналарның чикләре генә мәжбүри тәртиптә чагылдырыла.

5) Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында шулай ук федераль законнарда һәм Россия Федерациясе норматив хокукий актларында территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чикләре теркәлгән күләмнәре һәм территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чикләрен билгеләү кагыйдәләре билгеләнгән гамәлдәге объектларга карата территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чикләре күрсәтелә ала.

Мондый зоналарга сак зоналары һәм линия объектларының минималь ераклыклары зоналары (электр тапшыру линияләре, торбауткәргечләр, элемтә линияләре), автомобиль юлларының юл буе полосалары, су саклау зоналары һәм ёске су объектларының яр буе яклау полосалары керә. Мондый зоналарның чикләре шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында чагылган очракта, әлеге чикләр рәсми билгеләнгән (расланган) зоналардан территориянең махсус шартлары булган аерым шартлы билгеләр белән чагылдырыла.

Мондый зоналарның чикләрен аерып алу әлеге зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларынан файдалануны чикләү мәгълүмат-белешмә характеристында була һәм федераль законнар нигезендә билгеләнүгә планлаштырыла торган чикләр һәм чикләүләр буларак карала. Территориянең аерым шартлары булган жир кишәрлекләре һәм капиталъ төзелеш объектлары хокукуына ия булучылар, әлеге зоналарда жир участокларынан һәм капиталъ төзелеш объектларынан файдалануны суд тәртибенде бәхәсле дип игълан итәргә хокуклы.

6) шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында территориядән файдалануның маxсус шартлары булган ориентлашу зоналары чикләре чагылдырылмый, чөнки алар якынча ориентир характеристына ия һәм жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларынан файдалануны чикләү өлешендә юридик көчкә ия түгел. Россия Федерациясе суд практикасы нигезендә, территориядән шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында файдалануның маxсус шартлары булган зоналарның ориентлашу чикләре алынган очракта, жирдән файдалану һәм төзелеш алыш бару кагыйдәләре мондый зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларынан файдалануны чикләү өлешендә гамәлдә булмаган дип танылырга мөмкин.

Якынча зоналарга предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның федераль законнар таләпләре нигезендә билгеләнгән санитар-яклау зоналары, су белән тәэммин иту чыганакларын санитар саклауның икенче һәм өченче поясы зоналары, су басу зоналары, радиотапшыручы радиотехник объектның чикләуләре зоналары, федераль законнар нигезендә зоналарның һәм күзәтү зоналарының башка төрләре керә, алар өчен зоналарның күләме исәпхисап һәм (яки) натураль тикшеренүләр (үлчәүләр) нигезендә билгеләнергә тиеш.

7) «Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территорииесендә территориядән файдалануның маxсус шартлары булган зоналарның түбәндәгә төрләре билгеләнгән яисә билгеләнергә тиеш:

- эчәргә яраклы һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэммин иту чыганакларын санитар саклау зоналары;
- су саклау зоналары, өске су объектларының яр буе яклау полосалары;
- электр челтәре хужалыгы объектларын саклау зоналары;
- газ бүлү челтәрләренең сак зоналары;
- предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары.

30.2. Су белән тәэммин иту чыганакларын санитар саклау зоналары

Су белән тәэммин иту чыганакларын санитар саклау зоналарының төрләре һәм күләмнәре «Су белән тәэммин иту чыганакларын һәм хужалык-эчәргә яраклы сууткәргечләрне санитар саклау зоналары»2.1.4.1110-02 СанПиН нигезендә билгеләнә.

Су белән тәэммин иту чыганаклары санитар саклау зоналарына (алга таба - ЗСО) ия. Санитар саклау зоналары оч пояс составында оештырыла.

Беренче пояс (катый режимлы) суалгычларның урнашу территориясен, барлык сууткәргеч корылмаларның һәм су асты каналының мәйданчыкларын үз эченә ала. Су белән тәэммин итуңең жир асты чыганакларын санитар саклау зонасының беренче поясы күләме сакланган жир асты суларын кулланганда 30 м һәм жир асты суларын тиешенчә сакламаганда 50 м тәшкил итә.

Беренче пояс чикләрендә югары көшшәле агачлар утырту рөхсәт ителми, сууткәргеч корылмаларны эксплуатацияләүгә, реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә турыдан-туры катнашы булмаган барлык төзелеш төрләре, шул исәптән төрле билгеләнештәге торбауткәргечләр салу, торак һәм хужалык-көнкүреш биналарын урнаштыру, кешеләр яшәве, агулы химикатлар һәм ашламалар куллану рөхсәт ителми.

Биналар, икенче пояс территориясендә санитар режимны исәпкә алыш, ЗСОның беренче поясыннан читтә урнашкан якын DAGI көнкүреш яки житештерү канализациясе системасына яки чистарту корылмаларының жирле станцияләренә алыш төшүче суларны канализация белән жиһазланырылган булырга тиеш.

Икенче һәм өченче пояслар үз эченә (чикләүләр поясын) су белән тәэмин итү чыганакларының пычрануын кисәтү өчен билгеләнгән территорияне кертәләр.

Жир асты су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарының икенче һәм өченче поясы чикләрен исәп-хисап белән билгелиләр.

Санитария саклау зонасының икенче һәм өченче пояслары чикләрендә тубәндәгеләр тыела: туфрак катламын бозуга бәйле яңа скважиналар бораулау һәм яңа төzelеш (Роспотребнадзор идарәсенең территориаль бүлекчәсе белән мәжбүри килештерелгән очракта житештерелә); эшкәртелгән суларны жир асты оғыкларына утырту һәм каты калдыкларны жир асты байлыкларын эшкәртү; ягулык-майлау складлары, агулы химикатлар һәм минераль ашламалар, сәнәгать агынтылары, шламосаклагычлар һәм жир асты суларын химик пычрату куркынычын тәэмин итә торган башка объектлар урнаштыру; санитар саклау зонасында мондый объектларны урнаштыру жир асты суларын саклауда сакланган килеш файдаланганда гына рөхсәт ителә, жир асты суларын саклаганды, махсус чарапларны үтәгәндә, жир асты суларын чүпләүдән саклаганды, жир асты суларын саклаганды, жир асты суларын пычратуга контролльдә тоту органнарын исәпкә алыш, Роспотребнадзорның санитария күзәтчелеге органнары бәяләмәсен исәпкә алыш, санитария күзәтчелеге органнары бәяләмәсен исәпкә алыш.

Шулай ук икенче пояс чикләрендә жир асты суларын микроб пычрату куркынычы тудыручи зиратларны, терлек каберлекләрен, ассенизация кырларын, фильтрлау кырларын, тирес саклагычларны, силос траншеяларын, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләрен һәм башка объектларны урнаштыру; ашламалар һәм агулы химикатлар куллану; төп файдаланудагы урманнары кисү тыела.

30.3. Су саклау зоналары, жир өсте су объектларының яр буе саклау полосалары

65 статья нигезендә. Россия Федерациясе су кодексы су саклау зоналары елгаларның, инешләрнең, құлләрнең, сусаклагычларның яр буе линиясенә тоташкан һәм құрсәтелгән су объектларының пычрануын, чүпләнүен, ләм утыруын, суларының саегуын булдырмау, шулай ук су биологик ресурсларының һәм хайваннар һәм үсемлекләр дөньясының башка объектларының яшәү тирәлеген саклау максатларында хужалык һәм башка эшчәнлекне гамәлгә ашыруның махсус режимы билгеләнә торган территорияләрдән гыйбарәт.

Су саклау зоналары чикләрендә хужалык һәм башка эшчәнлеккә өстәмә чикләүләр кертелә торган территорияләрдә яр буе яклау полосалары урнаштырыла

Елгаларның су саклау зоналарының, инешләрнең киңлеге һәм аларның яр буе яклау полосасының киңлеге тиешле яр сыйығыннан билгеләнә.

Елгаларның яисә инешләрнең су саклау зонасы киңлеге аларның чишмә башыннан елгалар яисә инешләр өчен озынлык белән билгеләнә:

- 10 километрга кадәр - 50 метр;
- 10 километрдан 50 километрга кадәр - 100 метр;
- 50 километрдан һәм аннан да күбрәк - 200 метрдан.

Су саклау зоналары чикләрендә тубәндәгеләр тыела:

- туфракның ундырышлылыгын көйләү максатларында агыш төшүче сулардан файдалану;
- зиратларны, үләт базларын, житештерү һәм куллану калдыкларын күмү урыннарын, химик, шартлаткыч, агулы матдәләрне, радиоактив калдыкларны күмү пунктларын урнаштыру;
- заарлы организмнага каршы көрәш буенча авиация чарапларын гамәлгә ашыру;
- транспорт чарапларының (махсус транспорт чарапларыннан тыш) хәрәкәте һәм туктап торуы, моңа юлларда һәм каты өслекле махсус жиһазландырылган урыннарда аларның хәрәкәте һәм туктап торулары керми;

- автомобильләргә ягулык салу станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын урнаштыру (моңа, эйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннар һәм Су кодексы таләпләре үтәлгән очракта, автомобильләргә ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары портлар, суднолар төзу һәм суднолар ремонтлау оешмалары, эчке су юллары инфраструктурасы территорияләрендә урнашкан очраклар керми), транспорт чараплары техник

карау hэм ремонтлау өчен кулланыла торган техник хезмэт күрсэту станциялэрэн урнаштыру, транспорт чараларын юуны гамәлгә ашыру;

- пестицидлар hэм агрохимикатлар өчен махсуслаштырылган саклагычлар урнаштыру, пестицидлар hэм агрохимикатлар куллану;

- ағынты суларны, шул исәптэн дренаж суларны ағызу;

-- гомумтаралган файдалы казылмаларны эзлэү hэм чыгару (РФ жир асты байлыклары турындагы законнары нигезендэ аларга бирелгэн жир асты кишәрлеклэр hэм (яки) геологик кишәрлеклэр чикләрендэ расланган техник проект нигезендэ 1992 елның 21 февралендәге РФ Законының 19.1 статьясы нигезендэ, гомумтаралган файдалы казылмаларны эзлэү hэм чыгару файдалы казылмаларның башка төрләрен эзлэү hэм чыгару белән шөгыльләнүче жир асты байлыкларыннан файдаланучылар тарафыннан гамәлгә ашырыла торган очраклардан тыш) N 2395-I "Жир асты байлыклары турында").

Су саклау зоналары чикләрендэ, су объектларын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан hэм сулыкларны саегудан саклауны тәэмин итә торган корылмалар белән су кануннарына hэм эйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннарга ярашлы рәвештә, мондый объектларны проектлау, төзү, реконструкцияләү, эксплуатациягә керту, хужалык hэм башка объектларны эксплуатацияләү рөхсәт ителә. Су объектын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан hэм суларны ярлыландырудан саклауны тәэмин итә торган корылма төрен сайлау эйләнә-тире мохитне саклау өлкәсендәге кануннар нигезендә билгеләнгән пычраткыч матдәләр, башка матдәләр hэм микроорганизмнары ташлауның мөмкин нормативларын үтәү зарурлыгын исәпкә алыш гамәлгә ашырыла.

Су объектларын пычранудан, чүпләнүдән, ләм басудан hэм суларны ярлыландырудан саклауны тәэмин итә торган корылмалар дигәндә түбәндәгеләр анлашыла:

- үзәкләштерелгән су чыгару системалары (канализацияләр), явым-төшем суларын ағызу өчен үзәкләштерелгән су чыгару системалары;

- ағып төшүче суларны үзәкләштерелгән су чыгару системаларына (шул исәптэн янгыр суларын, кар суларын, инфильтрация, су сиптерү hэм дренаж суларын) жибәрү (агызу) корылмалары hэм системалары, әгәр алар шундый суларны кабул итү өчен билгеләнгән булса;

- ағып төшүче суларны (шул исәптэн янгыр суларын, кар суларын, инфильтрация, су сиптерү hэм дренаж суларын) чистарту өчен аларны чистартуны эйләнә-тире мохитне саклау өлкәсендәге законнар hэм Су кодексы таләпләре нигезендә билгеләнгән нормативлардан чыгып тәэмин итә торган локаль чистарту корылмалары;

- житештерү hэм куллану калдыкларын жыю корылмалары, шулай ук ағып төшүче суларны (шул исәптэн янгыр суларын, кар суларын, инфильтрация суларын, су юу hэм дренаж суларын) су үткәрми торган материаллардан ясалган приемникларга чыгару (агызу) корылмалары hэм системалары.

Су саклау зоналары чикләрендэ урнашкан hэм ағып төшүче суларны чистарту корылмалары белән жиналданырылмаган гражданнарның бакчачылык, яшелчәчелек яисә дача коммерциягә карамаган берләшмәләре территорияләренә карата, аларны мондый корылмалар белән жиналданырган hэм (яисә) үзәкләштерелгән системаларга тоташтырган мизгелгә кадәр, эйләнә-тирә мохиткә пычраткыч матдәләр, башка матдәләр hэм микроорганизмнар керүне булдырмый торган су үткәрми торган материаллардан ясалган приемниклар куллану рөхсәт ителә.

Яр буе яклау полосасының кинлеге су объекты ярының текәлегенә □ бәйле рәвештә билгеләнә hэм кирегә авышу өчен □ 30 м яисә 3 кә авышу өчен 0, 40 м, °3 hэм аннан да күбрәк авышу өчен 50 м тәшкил итә.

Елга, чишмә башыннан алыш тамагына кадәр 10 км дан да кимрәк булган инеш өчен су саклау зonasы яр буе яклау полосасы белән туры килә. Елганың, инешнең чишмә башлары өчен су саклау зonasы радиусы илле метр күләмендә билгеләнә.

Яр буе яклау полосалары чикләрендэ су саклау зonasы өчен билгеләнгән чикләүләр белән беррәттән түбәндәгеләр тыела:

- жирләрне сөрү;

- юyla торган грунтларның өемнәрен урнаштыру;

- авыл хужалыгы терлекләрен көтү hэм алар өчен жәйге лагерьлар, ванналар оештыру

Гомуми файдаланудагы су объектының яр буе линиясе буйлап гомуми файдалану өчен билгеләнгән яр буе полосасы билгеләнә.

Гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосасының киңлеге 20 метр тәшкил итә, моңа каналларның, шулай ук елгаларның һәм инешләрнең яр буе полосалары керми, аларның озынлыгы чишмәдән алыш тамакка кадәр 10 километрдан да артмый. Су каналларының, шулай ук елгаларның һәм инешләрнең яр буе полосасының киңлеге, чишмә башыннан алыш ун километрдан да артмаган инешләрнең озынлыгы 5 метр тәшкил итә. Шәһәр тәзелешен зоналаштыру картасында 5 метр киңлектәге яр буе полосалары чагылдырылмый.

Һәр граждан, хәрәкәт итү һәм анда булу өчен, шул исәптән һәвәскәр һәм спорт балыкчылыгы һәм йөзү чараларын жәлеп итү өчен, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосасыннан файдаланырга хокуклы (механик транспорт файдаланудан тыш).

Яр буе полосасы чикләрендә жир кишәрлекләрен хосусыйлаштыру тыела.

30.4. Электр чөлтәре хужалығы объектларының сак зоналары

Электр чөлтәре хужалығы объектларының сак зоналары «Электр чөлтәре хужалығы объектларының саклау зоналарын билгеләү тәртибе һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартлары турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы Карапы нигезендә электр чөлтәре хужалығының гамәлдәгә линияләренең һәм корылмаларының сакланышын тәэмин итү өчен билгеләнә.

Электрүткәргечнең һава линияләре буйлап саклау зоналары жир һәм һава киңлеге участогы өслеге өлеше (электр тапшыруның һава сызыклары терәкләренең биеклегенә туры килә торган биеклеккә) рәвешендә билгеләнә, бу қырый үткәргечләрдән электр үткәргечләр линиясенең ике яғында да артта кала торган параллель вертикаль яссылыklar белән аларның түбәндәгә ераклыкта:

- 1 кВ кадәр - 2 м;
- 1 дән 20 кВ - 10 м га кадәр;
- 35 кВ - 15 м;
- 110 кВ - 20 м;
- 220 кВ - 25 м;
- 500 кВ - 30 м.

Электр тапшыруның жир асты кабель линияләре буйлап саклау зонасы жир асты байлыклары кишәрлеге өслегенең бер өлеше (электр үткәргечләрнең кабель сызыкларын салу тирәнлегенә туры килә торган тирәнлектә) белән чикләнгән, қырый кабельләрдән 1 метр ераклыктагы электр тапшыру линиясенең ике яғында да калыша торган параллель вертикаль яссылыklar белән чикләнгән өлеше рәвешендә билгеләнә.

Сак зоналарында электр чөлтәре хужалығы объектларының имин эшен бозарга мөмкин булган теләсә нинди гамәлләрне гамәлгә ашыру, шул исәптән аларның зарар күрүенә яисә юкка чыгаруына китерү, һәм (яисә) гражданнарның гомеренә, сәламәтлегенә һәм физик яисә юридик затларның мөлкәтенә зыян китерү, шулай ук экологик зыян салуга һәм янгын чыгуга китерү тыела. Аерым алганда, түбәндәгеләр тыела:

- электр чөлтәре хужалығы объектларына керү өчен тәзелгән юл һәм керү юллары чикләрендә теләсә нинди объектлар һәм предметлар (материаллар) урнаштырырга, шулай ук теләсә нинди эшләр башкарырга һәм электр чөлтәре хужалығы объектларына керүгә комачауларга мөмкин булган корылмалар төзөргә, мондый керү өчен кирәkle юл һәм подъездлар булдырымыйча;

- чүплекләр урнаштырырга;

- һөжүм механизмнар белән эшләү, авырлыгы 5 тоннадан артык булган авырлыкны ташлау, сыйек һәм коррозия матдәләре һәм ягулык-майлау материаллары (жир асты кабель линияләренең сак зоналарында) чыгару.

Электр чөлтәре хужалығы объектларының 1000 вольттан артык көчәнештәге сак зоналарында шулай ук түбәндәгеләр тыела:

-теләсә нинди, шул исәптән ягулык-майлау материалларын саклау яки урнаштыру;

- балалар һәм спорт мәйданчыклары, стадионнар, базарлар, сәүдә нокталары, кыр станнары, мал-туар өчен урыннар, гаражлар һәм барлык төр машиналар һәм механизмнар кую урыннары урнаштыру, билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителгән эшләрне башкармаган кешеләренәң күп жыелуы белән бәйле теләсә нинди чаралар үткәрү (нава электр тапшыру линияләренең сак зоналарында);

-теләсә нинди, шул исәптән ягулык-майлау материалларын саклау яки урнаштыру.

Сакчылык зоналары чикләрендә чөлтәр оешмасы язма рөхсәтеннән башка түбәндәгеләр тыела:

- биналар һәм корылмалар төзү, капиталь ремонтлау, реконструкцияләү яисә сүтү;

- тау, шартлату, мелиоратив эшләр, шул исәптән жирләрне вакытлыча су басу белән бәйле;

- агач һәм куаклар утырту һәм кисү;

- жир өстеннән 4,5 метрдан артыграк биеклеге булган йөк белән яки йөксез машиналарның һәм механизмнарның йөрүе (нава электр линияләренең саклау зоналарында);

- 4 м дан артык биеклектәге авыл хужалыгы машиналарын һәм жиһазларын кулланып кыр авыл хужалыгы эшләре.

30.5. Газ бүлү чөлтәрләренең сак зоналары

"Газ бүлү чөлтәрләрен саклау кагыйдәләрен раслау турында" Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2000 елның 20 ноябрендәге 878 номерлы карапы нигезендә газ бүлү чөлтәрләре өчен түбәндәге саклау зоналары билгеләнә:

а) тышкы газүткәргечләр трассасы буйлап - газүткәргечнең һәр яғыннан 2 метр ераклыкта уза торган шартлы сзыыклар белән чикләнгән территория рәвешендә;

б) газүткәргеч трассасын билгеләү өчен бакыр чыбыгыннан файдаланганда, полиэтилен торбалардан ясалган жир асты газүткәргечләре трассалары буйлап-шартлы линияләр белән чикләнгән территория рәвешендә газүткәргечтән 3 метр арада һәм капма - каршы яктан 2 метр ераклыкта уза.;

в) торбаларның материалына карамастан, тунган грунтларда тышкы газүткәргеч трассалары буйлап-газүткәргечнең һәр яғыннан 10 метр арада үтүче шартлы линияләр белән чикләнгән территория рәвешендә;

г) аерым торган газ жайга салу пунктлары тирәсендә-элеге объектлар чикләреннән 10 метр ераклыкта үткәрелгән ябык линия белән чикләнгән территория рәвешендә. Биналарга төзелгән газ көйләү пунктлары өчен саклау зонасы регламентланмый;

д) суднолар йөрешле һәм йөзә торган елгалар, күлләр, сусаклагычлар, каналлар аша су асты газүткәргечләре кичүләре буйлап- газүткәргечнең һәр яғыннан 100 м ераклыкта торган параллель яссылыklар арасында төзелгән су өстеннән су төбенә кадәр булган участок рәвешендә.;

е) урманнар һәм агач-куак үсемлекләр буйлап уза торган бистәара газүткәргечләр трассасы буйлап - 6 метр киңлектәге тарлавык рәвешендә, газүткәргечнең һәр яғыннан 3 метр. Газүткәргечләрнен жир есте участоклары өчен агачлардан алыш торбауткәргечка кадәр ара газүткәргечне эксплуатацияләүнен бөтен срокы дәвамында агачларның биеклегеннән ким булмаска тиеш.

Газ бүлү чөлтәрләренең саклау зоналарына керә торган жир кишәрлекләренә аларның заарланауын кисетү яисә аларны нормаль эксплуатацияләү шартларын бозу максатларында түбәндәге чикләуләр (йөкләүләр) урнаштырыла:

а) торак-граждан һәм житештерү билгеләнешендәге объектлар төзергә;

б) эксплуатация оешмалары белән килешенеп, газүткәргечләрне алдан чыгармыйча гына аларда урнашкан күперләрне, коллекторларны, автомобиль һәм тимер юлларны сүтү һәм реконструкцияләү;

в) газ бүлү чөлтәрләрен жимерүдән саклыг торган яр ныгыту корылмаларын, су үткәрү жайлланмаларын, жир һәм башка корылмаларны жимерергә;

г) танып белү билгелөрен, контроль-ұлчәү пунктларын һәм газ бүлү чөлтәрләренең башка жайлланмаларын күчерергә, заарларга, күмәргә һәм юкка чыгарырга;

д) чүплекләр һәм складлар корырга, кислота, тоз, селте һәм башка химик актив матдәләр эремәләрен ағызырга;

е) саклау зоналарын киртәләргә һәм коймаларга, эксплуатация оешмалары персоналының газ бүлү чөлтәрләренә көрүенә, хезмәт құрсәтүенә һәм газ бүлү чөлтәрләренең заарлануларын бетерүенә каршылық құрсәтергә;

ж) ут кабызырга һәм ут чыганакларын урнаштырырга;

з) 0,3 метрдан артык тирәнлектә авыл хужалығы һәм мелиорация кораллары һәм механизмнәр белән баз казырга, туфрак казырга һәм эшкәртергә;

и) газ көйләү пунктларының, катода һәм дренаж саклау станцияләренең, жир асты көелары люкларының капкаларын һәм ишекләрен ачарга, элемтә чарапларын, яктырту һәм телемеханика системаларын электр белән тәэммин итүне күшарга яисә сүндерергә;

к) газ бүлү чөлтәрләре биналарына һәм киртәләргә, жир өсте газутқәргечләренә һәм терәкләргә чит әйберләр, баскычлар бәйләргә һәм беркетергә, аларга менәргә;

л) газ бүлү чөлтәрләренә үз белдегегез белән тоташырга.

Югарыда құрсәтелгән чикләүләргә туры килми торган урман хужалығы, авыл хужалығы һәм башка эшләр, жир оғығын бозуга һәм 0,3 метрдан артык тирәнлеккә туфрак эшкәртүгә бәйле булмаган эшләр, газ бүлү чөлтәренең сак зонасында милекчеләр, жир кишәрлекләре хужалары яки файдаланучылар тарафыннан, эксплуатация оешмага эш башланганчы З эш көненнән дә ким булмаган вакыт әчендә язма Хәбәр итү шарты белән башкарыла. Газ бүлү чөлтәрләренең саклау зоналарында жир кишәрлеге өслеген бозу һәм 0,3 метрдан артык тирәнлеккә туфрак эшкәртү башкарыла торган алдагы пунктларда каралмаган хужалык эшчәнлеге газ бүлү чөлтәрләренең эксплуатацияләү оешмасының язмача рөхсәтне нигезендә гамәлгә ашырыла.

30.6. Предприятиеләренең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары

Жирлек территориясендә агросәнәгать комплексы объектлары, житештерү инфраструктурасы объектлары, үләт базлары, зиратлар урнашкан, алар өчен санитар-яклау зоналары билгеләнергә тиеш.

Құрсәтелгән объектлар өчен санитар-яклау зоналарының күләмнәре һәм чикләре билгеләнмәгән. Шуңа күрә шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында бу объектларның санитар-яклау зоналары чикләре құрсәтелмәгән.

Санитар-эпидемиологик кагыйдәләр һәм Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының "Предприятиеләренең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе" 2007 елның 25 сентябрендәге 74 номерлы каары белән расланган СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 нормативлары белән билгеләнгән, санитар-саклау зоналарының якынча күләменә туры килә торган құрсәтелгән объектларның санитар-яклау зоналарының якынча чикләре, жирлекнең генераль планын нигезләү буенча материаллар составына көрүче махсус шартлар булган зоналар чикләре картасында құрсәтелгән. Санитар-яклау зоналарының якынча чикләре мәгълүмати-белешмә характерда һәм гамәлдәге федераль законнар нигезендә әлеге чикләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләүне билгеләү елешенде юридик көчкә ия түгел.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 3 мартандагы 222 номерлы каары нигезендә «Санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләрен санитар-яклау зоналарын билгеләү һәм алардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 222 номерлы каары һәм 2018 елның 3 августындагы 342-ФЗ номерлы Федераль законның 36, 37 статьялары нигезләмәләре нигезендә санитар-яклау зоналары төзелешкә планлаштырылган, кеше яшәү тирәлекенә химик, физик, биологик йогынты ясау чыганаклары булып торучы капитал төзелеш объектларына (алга таба - объектлар) карата санитар-эпидемиологик таләпләрдән артып киткән химик, физик һәм (яисә) биологик йогынты объектлары контурлары өчен билгеләнгән очракта билгеләнә.

Санитар-яклау зоналары урнаштырылырга тиешле капиталъ төзелеш объектларының хокук ияләре атмосфера һавасын, объект контурларыннан атмосфера һавасына физик һәм (яисә) биологик йогынты дәрәжәләрен тикшеренүләр (үлчәүләр) үткәрергә һәм кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча Федераль хезмәткә (аның территориаль органнары) кирәkle документларны беркетеп, санитар-яклау зонасын билгеләу турында гариза тапшырырга тиеш.

Санитар-яклау зонасын билгеләу, үзгәрту яки гамәлдән чыгару турында карап кабул ителә:

-- Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт - санитария классификациясе нигезендә I һәм II класслы куркыныч объектларга карата, шулай ук санитария классификациясенә кертелмәгән объектларга карата;

- Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнен территориаль органнары - санитария классификациясе нигезендә III - V класслы куркыныч объектларга карата.

Санитар-яклау зонасы һәм аның чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануны чикләү мондый зона турында белешмәләр Бердәм дәүләт күчесез милек реестрина кертелгән көннән билгеләнгән дип санала.

Санитар-яклау зонасы чикләрендә жир кишәрлекләрен түбәндәге максатларда файдалану рөхсәт ителми:

- торак төзелеше, мәгариф һәм медицина билгеләнешендәге объектлар, ачык типтагы спорт корылмалары, балаларның ялы оешмалары һәм аларны савыктыру оешмалары, рекреация билгеләнешендәге зоналар һәм бакчачылык алып бару өчен урнаштыру;

- -санитар-саклау зонасы билгеләнгән объектның химик, физик һәм (яисә) биологик йогынтысы аларга карата билгеләнгән таләпләр нигезендә мондый чарапларның, чималның, суның һәм продукциянең сыйфатын һәм куркынычсызлыгын бозуга китергән очракта, дарулар житештерү һәм саклау өчен кирәkle объектлар, сәнәгатьнең азық-төлек тармаклары объектлары, азық-төлек чималы һәм азық-төлек продукциясенә күпләп складлары, эчәргә яраклы су әзерләү һәм саклау өчен сууткәргеч корылмалар комплекслары, азық-төлек продукциясе буларак алга таба куллану өчен билгеләнгән авыл хужалыгы продукциясен житештерү, саклау һәм эшкәрту максатларында жир кишәрлекләреннән файдалану.

31 статья. Махсус сакланылуучы табигаты территорияләре чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү

Жирлек территориясе буйлап Мишә елгасы ага, ул махсус саклана торган табигый территория (алга таба - МСТТ) «Мишә елгасы» тәбәк әһәмиятендәге табигаты һәйкәле. Жирлек территориясенә бер өлеше «Мишә» тәбәк әһәмиятендәге дәүләт табигый зоологик (аучылык) тыюлыгы чикләрендә урнашкан.

Аеруча саклана торган табигый территорияләрдә тискәре антропоген йогынтыларны булдырмау өчен шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында курсәтелгән аерucha саклана торган табигый территорияләр һәм территориаль зоналарның чикләре күчесез милекнең Бердәм дәүләт реестры белешмәләре нигезендә чагылдырылган.

Махсус саклана торган табигый территорияләр чикләрендә махсус саклана торган табигый комплексларга тискәре (заарлы) йогынты ясый торган эшчәнлек тыела. Махсус саклана торган табигый территорияләр чикләрендә жир кишәрлекләре милекчеләреннән, жирдән файдаланучылардан һәм жир кишәрлекләрен арендалаучылардан алымый һәм алар жирдән әлеге жир кишәрлекләре өчен билгеләнгән махсус хокукый режимны үтәп файдалана.

Махсус саклана торган табигый территорияләр составына кертелгән торак пункт территориясендә жир кишәрлекләрен куллану махсус саклану режимын исәпкә алыш башкарылырга тиеш. Мондый торак пункт территориясенә карата шәһәр төзелеше регламенты шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындағы законнар нигезендә билгелән һәм махсус саклана торган табигый территорияләр турындағы нигезләмә нигезендә билгеләнә.

32 статья. Мәдәни мирас объектларын саклау шартлары буенча жир кишәрлекләренән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү

Мәдәни мирас объектларын саклау «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында» 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, башка норматив хокукий актлар таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналары мәдәни мирас объектларын саклауны тәэмин итү максатларында билгеләнә.

Саклау зоналары чикләре мәдәни мирас объектларын саклау зоналары проекты белән билгеләнә, ул текст формасында һәм күрсәтелгән зоналарда урнашкан мәдәни мирас объектларының проектлана торган зоналары һәм территорияләре чикләрен тасвирлый торган карталар (схемалар) рәвешендә, әлеге зоналар чикләрендә жирләрдән һәм шәһәр төзелеше регламентларыннан файдалану режимнары проектлары белән билгеләнә.

Саклау зоналары проектларын эшләү, саклау зоналары чикләрендә территориядән файдалану режимнарын билгеләү Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрен) саклау зоналары турындагы нигезләмәне раслау турында» 2015 елның 12 сентябрендәге 972 номерлы карары, «Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында» 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм башка норматив хокукий актлар белән жайга салына.

«Иске Икшермә авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясенә карата мәдәни мирас объектларын саклау зоналарының расланган проектлары юк.

XI БҮЛЕК. Коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белэн территориияне минималь рөхсөт ителгэн дэрэжэдэ тээмин итүненц исэп-хисап күрсэткечлэрэ һэм халык өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дэрэжэдэ үтемле булу дэрэжэсенең исэп-хисап күрсэткечлэрэ

Россия Федерациясе Шэхэр төзелеше кодексы нигезендэ, территорииянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белэн тээмин ителешенең мөмкин булган минималь дэрэжэсенең исэп күрсэткечлэрэ һэм күрсэтелгэн объектларның шэхэр төзелеше регламенты составында халык өчен максималь мөмкин булган территориаль файдалану дэрэжэсенең исэп-хисап күрсэткечлэрэ шэхэр төзелеше регламенты кулланыла торган территория чиклэрэндэ территориияне комплекслы һэм тотрыклы үстөрү эшчэнлэгэн гамэлгэ ашыру каралган очракта күрсэтелэ.

Чиклэрэндэ территориияне комплекслы һэм тотрыклы үстөрү эшчэнлэгэн гамэлгэ ашыру каралган территорииялэр «Иске Икшермэ авыл жирлэгэ» муниципаль берэмлэгэ чиклэрэндэ билгелэнмэгэн, шуңа бэйле рөвшештэ өлөгө Кагыйдэлэр материалларында чагылдырылмаган.